

KE HOLDING OY

**HALLITUKSEN
TOIMINTAKERTOMUS JA
TILINPÄÄTÖS**

2018

KREATE

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus	2
Konsernin laaja tuloslaskelma	7
Konsernitase	8
Konsernin rahavirtalaskelma	9
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	10
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	11
Konsernin perustiedot	11
1. Tilinpäätöksen yleiset laatimisperiaatteet	11
2. Tulos liiketoiminnasta	20
3. Pääomarakenne	23
4. Käyttöpääoma	31
5. Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	32
6. Verotus	39
7. Konsernirakenne	41
8. Muut liitetiedot	44
Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)	47
Emoyhtiön tase (FAS)	48
Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	49
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	50
Hallituksen esitys tilikauden tulosta koskeviksi toimenpiteiksi	55
Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus	55
Tilinpäätösmerkintä	55

Hallituksen toimintakertomus

Kreate -konsernin muodostaa konsernin emoyhtiö KE Holding Oy yhdessä 100 % omistamiensa tytäryhtiöiden (Kreate Oy ja Kreate Rata Oy) kanssa, lisäksi konsernilla on erikoispohjarakentamiseen keskittynyt yhteisyritys KFS Finland Oy, jossa konsernin omistus on 50%.

Kreate on suomalainen infra-alan yhtiö, joka rakentaa vaativaa infraa. Kreate-konsernin tarjonta koostuu silta-, väylä-, pohja- ja betoni-, rata- ja kalliorakentamisesta sekä kiertotalous- ja ympäristöliiketoiminnasta. Kreate on alan johtava toimija erityisesti silta- ja pohjarakentamisessa sekä volyymillä että osaamisella mitattuna. Toimintaamme ohjaavat vahvat perusarvot, joilla tuomme laajalle, sekä yksityisistä että julkisista asiakkaista koostuvalle, asiakaskunnallemme ratkaisukeskeisyyttä. Konsernilla on toimintaa pääasiallisesti Suomessa.

Konserni julkaisee 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen konsernitilinpäätöksensä, joka sisältää vertailutiedot 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta. Aiemmin Kreate (emoyhtiö KE Holding Oy) on noudattanut konsernitilinpäätöksessään suomalaista tilinpäätösnormistoa (FAS).

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Edellisuosien ajan jatkunut talouden myönteinen kehitys alkoi raportointikaudella tasaantua. Koko rakentamisen klusteri kasvoi Suomessa viime vuonna arviolta 3,5 %. Infrarakentamisen markkinatilanne oli vakaa, vaikkakin inframarkkinan kasvu jäi 1-2 %:iin. Infrarakentaminen polarisoitui edelleen, Infra Ry:n selvityksen mukaan vajaa 70 % infrarakentamisen markkinasta tuli vain kolmesta maakunnasta Uudeltamaalta, Pirkanmaalta ja Varsinais-Suomesta. Rakennusteollisuus Ry:n mukaan valtion määrärahat painottuivat väyläverkon korjausvelan hallitsemiseen.

Tilastokeskuksen mukaan maanrakennusalan kustannukset nousivat 2,2 prosenttia vuoden 2017 joulukuusta vuoden 2018 marraskuuhun. Kokonaisindeksin nousuun vaikuttivat erityisesti polttoaineiden ja bitumin kallistuminen. Valmisbetonituotteiden ja kuljetuspalveluiden halpeneminen hillitsivät nousua.

TILAUSKANTA

Kreatan tilauskanta kehittyi edelleen paremmaksi vertailuvuoteen nähden ja oli katsauskauden lopussa 126,6 miljoonaa euroa (vuonna 2017: 120,7).

Kreate menestyi raportointikaudella erityisen hyvin uusissa yhteistoiminnallisissa urakkamuodoissa. Suunnittelu- ja toteutusvaiheen sekä kehityselementin sisältävistä STk-hankkeista Kreate voitti ainoan suurimmalla markkina-alueella Uudellamaalla kilpailutetun hankkeen Klaukkalan ohikulkutien, jonka toteutusvaiheen sopimus arvoltaan n. 25 miljoonaa euroa allekirjoitettiin joulukuussa.

Kreate jatkoi myös yhteistoiminnallisena projekti johtourakkana tehtävän Tampereen Kansi hankkeen rakentamista. Kreate solmi loppuvuonna 2018 kehitysvaiheen sopimuksen myös historiansa ensimmäisestä allianssiurakasta Helsinki-Vantaan lentoaseman terminaalin T2 laajennuksen infra- ja betonirakennustöistä, hankkeen arvioidaan siirtyvän toteutusvaiheeseen kevään aikana. Sekä Tampereen Kansi että T2 Infra-allianssihanke ovat arvoltaan erittäin merkittäviä ja Kreatan historian suurimmat yksittäiset sopimukset. Muita merkittäviä uusia hankkeita vuoden 2018 aikana olivat esimerkiksi Kimolan kanava, Kivistön kaupunginosan liikennejärjestelyt sekä Pasilan läntinen lisäraide.

Vuoden 2018 aikana myös valmistui ja luovutettiin useita merkittäviä hankkeita, kuten Jännevirran silta- ja väyläurakka Siilinjärvellä, K-Kampuksen pohjarakennusurakka Kalasatamassa sekä Keroputaan ratasilta Torniossa.

LIKEVAIHTO JA -TULOS

Tunnusluvut

1000 euroa	2018	2017	2016 ¹⁾
<i>Liikevaihto</i>	192 364	143 894	181 632
<i>Liiketulos</i>	7 703	4 541	-212
<i>% liikevaihdosta</i>	4,0 %	3,2 %	-0,1 %
<i>Tilikauden tulos</i>	3 820	983	-3 533
<i>Omavaraisuusaste ²⁾</i>	31,3 %	39,1 %	26,5 %
<i>Oman pääoman tuottoprosentti ³⁾</i>	12,2 %	3,6 %	-17,5 %

1) Tilikauden 2016 tunnusluvut perustuvat FAS -konsernin lukuihin

Tunnuslukuja laskettaessa pääomalainat on huomioitu osana omaa pääomaa myös vertailukausilla

2) Omavaraisuusaste = oma pääoma (+ pääomalaina) / (taseen loppusumma – saadut ennakot) *100

3) Oman pääoman tuottoprosentti = tilikauden tulos / (oma pääoma (+pääomalaina) keskimäärin) *100

Kreate-konsernin liikevaihto tilikaudella 2018 kasvoi 33,7 % ja oli 192,4 miljoonaa euroa (2017: 143,9) Liikevaihdon kasvua tuki kaikki konsernin liiketoiminta-alueet.

Vuoden 2018 liiketulos oli 7,7 miljoonaa euroa (2017: 4,5) ja se kasvoi 69,6 % vuoteen 2017 verrattuna. Myös liiketulosprosentti parani edellisestä vuodesta ollen 4,0 % vuonna 2018 (2017: 3,2). Liiketulosta tukivat niin onnistunut tarjouslaskenta kuin projektien menestyksenkäs ja hallittu toteuttaminenkin.

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin vuonna 2018 olivat 4,3 miljoonaa euroa (2017: 4,1). Suurimmat investoinnit tehtiin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin, pääosin koneisiin ja kalustoihin.

Yrityssostot

Kreate osti 19.4.2018 liiketoimintakauppana koko Varkauden Louhinta Oy:n liiketoiminnan sisältäen koneet ja kaluston sekä henkilöstön. Liiketoimintakaupan yhteydessä Varkauden Louhinta Oy:n 15 työntekijää siirtyi konserniin vanhoina työntekijöinä. Kaupalla kehitettiin konsernin strategian mukaista liiketoimintaportfoliota ja vahvistettiin erityisesti kalliorakentamisen liiketoimintaa.

TUTKIMUS- JA KEHITYSTOIMINTA

Krean tutkimus- ja kehitystoiminnan tehtävänä on tukea projektitoimintaa ja kannattavaa kasvua sekä luoda uusia liiketoimintamalleja. Strategisten kivijalkojen eli tehokkaan tarjouslaskennan ja toiminnan kehittämiseksi tutkimus- ja kehitystoiminnan yksi keskeisistä painopistealueista oli tarjoustoiminnan kehittäminen ja digitalisaation hyödyntäminen toiminnassa.

Tietomallipohjaisen toimintatavan (BIM) kehittäminen infrarakentamisessa on yksi Krean tutkimus- ja kehitystoiminnan keskeisistä tavoitteista. Vuoden 2018 aikana luotiin kehitysstrategia, joka tähtää tietomalliosaamisen kasvattamiseen sekä tietomallinnuksen laajempaan hyödyntämiseen yhtiössä. Kreate on mallipohjaisen sillanrakentamisen huippuosaaja ja vuoden aikana henkilöstö jokoikin tietotaitoaan rakennusalan ammattilaisille kansainvälisissä konferensseissa ja koulutustilaisuuksissa. Lisäksi tietomallinnusosaamista tuettiin rekrytoimalla uusia osaajia sekä testaamalla tietomallikäytäntöjä avainprojekteissa. Katsauskaudella laajennettiin myös Kreate-konsernin kehitysryhmää, johon kuuluu nyt yli 40 tietomalliosaajaa tai aiheesta innostunutta osaajaa.

Lisäksi henkilöstöä koulutettiin myös hyödyntämään muita reaaliaikaisia pilvipohjaisia menetelmiä ja hyödyntämään drone-ilmakuvausta työmaatilanteiden kuvauksissa ja mittauksissa

Tutkimus- ja kehitystoiminnan kustannukset olivat vuonna 2018 0,25% liikevaihdosta ja kohdistuivat tietomallien, toimintatapojen sekä työturvallisuuden kehittämiseen.

RAHAVIRTA JA RAHOITUS

Konsernin liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja oli 6,4 miljoonaa euroa (2017: 18,5). Konserni jatkoi toimenpiteitään tehokkaan käyttöpääomahallinnan varmistamiseksi. Käyttöpääoma oli tilikauden lopussa 1,3 miljoonaa euroa (2017: -0,9) eli 0,7 % liikevaihdosta.

Rahavarat ja korolliset velat

Konsernin rahavarat olivat vuoden 2018 lopussa 6,1 miljoonaa euroa (2017: 6,2). Sen lisäksi yhtiöllä oli komitoituneita, nostamattomia tililimiittisopimuksia 10,0 miljoonan euron edestä.

Konsernissa oli korollisia velkoja 33,6 miljoonaa euroa (2017: 47,1). Konsernin nettovelat olivat tilikauden lopussa 27,5 miljoonaa euroa (2017: 40,9). Korollisissa rahalaitoslainoissa sovelletaan kahta taloudellista kovenanttia, jotka perustuvat korollisen nettovelan ja oikaistun käyttökäteen suhteeseen sekä kassavirtaan.

Uudet rahoitussopimukset

Yhtiö solmi yhteistyöpankkinsa kanssa uuden rahoitussopimuksen marraskuussa 2018.

OSAKKEET, OSAKEPÄÄOMA ja OMA PÄÄOMA

KE Holding Oy:n osakkeiden lukumäärä oli katsauskauden lopussa 7 387 097 kappaletta ja osakepääoma 2 500 euroa. Kaikki liikkeelle lasketut osakkeet olivat maksettu täysimääräisesti. Yhtiöllä on hallussaan omia osakkeita 90 000 kappaletta.

Yhtiö päätti vuoden 2018 aikana suunnatuista osakeanneista ja laski liikkeelle yhteensä 589 877 kappaletta uusia osakkeita. Tilikaudella 2018 ei hankittu omia osakkeita.

Konsernin omaan pääomaan tilikauden 2018 lopussa sisältyy osakepääoman, sijoitetun oman pääoman rahaston ja kertyneiden voittovarojen lisäksi oman pääoman ehtoiset pääomalainat, jotka emoyhtiössä esitetään osana vierasta pääomaa. Osakkaiden antamien pääomalainojen ehtoja muutettiin tilikaudella siten, että yhtiöllä ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta. Oman pääoman ehtoisen lainan määrä vuoden 2018 lopussa oli 17,4 miljoonaa euroa.

Oman pääoman ehtoisiin lainoihin kertyi korkoa joulukuussa 2018 yhteensä 0,1 miljoonaa euroa.

Tilikaudella 2018 ei ole maksettu osinkoja.

ORGANISAATORAKENNE

Kreaten organisaatio muodostuu kuudesta liiketoimintayksiköstä: Sillanrakentaminen ja -korjaus, Pohja- ja betonirakentaminen, Väylärakentaminen, Ratarakentaminen, Kalliorakentaminen, Kiertotalous ja ympäristörakentaminen sekä erikoispuhjarakentaminen, jota toteutetaan yhteisyritys KFS Finlandin kautta. Kalliorakentaminen sekä Kiertotalous ja ympäristörakentaminen -yksiköiden toiminta käynnistettiin menestyksekkäästi katsauskauden aikana. Liiketoimintayksiköiden toimintaa tukee Kreaten palveluyksiköt. Palveluyksiköitä ovat: talous /rahoitus, ICT, HR, viestintä, tekninen toimisto sekä kalusto / korjaamo.

Liiketoimintayksiköt ja palveluyksiköt, osaamisensa yhdistäen, muodostavat kokonaisuuden, jolla asiakkaalle toteutetaan laadukkaita mahdollinen lopputulos.

Johtoryhmä

Kreate-konsernin johtoryhmä katsauskaudella koostui seuraavasti: Kreate Oy:n toimitusjohtaja Timo Vikström, Kreate Oy:n varatoimitusjohtaja sekä yksikön johtaja Jaakko Kivi, yksikönjohtajat Sami Rantala, Tommi Lehtola, Juha Salminen, tekninen johtaja Petri Uitus, KFS:n toimitusjohtaja Ville Niutanen, henkilöstöpäällikkö Katja Pussinen sekä talousjohtaja Antti Heinola.

HENKILÖSTÖ

Konsernin henkilöstömäärä oli katsauskauden päättyessä 342 (2017: 272, vuonna 2016: 254). Keskimääräinen henkilöstömäärä tammi-joulukuussa oli 319 (2017: 276, vuonna 2016: 286). Osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n keskimääräinen henkilöstömäärä katsauskauden aikana oli 48 (2017: 49).

Palkat, palkkiot ja muut henkilöstökulut olivat vuonna 2018 yhteensä 24,5 milj. euroa (2017: 18,0), mikä on 12,7 % liikevaihdosta.

Työturvallisuus

Katsauskauden aikana konsernissa kehitettiin työturvallisuutta vahvistamalla turvallisuusorganisaatiota, tehostamalla tapaturmien ilmoitusprosessia sekä ottamalla käyttöön läheltä piti -tilanteiden raportointinen. Loppuvuonna työsuojelutoimikunta ja yhteistoimintaneuvottelukunta yhdistettiin ja laajennettiin koskemaan koko konsernin toimintaa.

Vuonna 2018 Kreate Oy:ssä ja Kreate Rata Oy:ssä tapahtui yhteensä yhdeksän tapaturmataajuuteen vaikuttavaa tapaturmaa ja KFS Finland Oy:ssä viisi. Henkilöstömäärään suhteutettu tapaturmataajuus oli Kreation ja Kreate Radan osalta 16,4 ja KFS Finlandin 37,5.

Kreate-konserni kehittää toimintaansa pitkällä tähtäimellä 0-tapaturmaa-ajattelumallin suuntaisesti. Tavoitteellista kehittämistyötä tuetaan turvallisuusjohtamisen toimenpitein, osallistuvalla esimiestyöllä ja kuukausiraportoinnilla. Henkilöstön sitoutuneisuus ja vahva ammattitaito edistävät turvallisuuden kehittämistä kaikilla osa-alueilla.

Henkilöstön kehittäminen

Vuonna 2018 henkilöstöhallinnon tärkeimpiä painopistealueita olivat sisäisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen sekä projekteilla työskentelevän henkilöstön työn tukeminen. Näihin tavoitteisiin pohjautuen kehitettiin ja rakennettiin HR-portaali sekä jatkettiin palkka- ja henkilöstöhallinnon kehitystyötä. Tavoitteena on ollut tuoda henkilöstön kehittämistoimenpiteet lähemmäs henkilöstön ja esimiesten arkipäivää. Vuoden aikana tehdyt toimenpiteet osoittautuivat toimiviksi ja prosessit ovat selkeästi tarkentuneet.

Vuosittain toteutettavan henkilöstötutkimuksen avulla saadaan henkilöstöltä kattavaa ja avointa palautetta työtyytyväisyyttä tai kehittämistä kaipaavista asioista. Vuoden 2018 henkilöstötutkimuksessa kaikki osa-alueet olivat kehittyneet positiivisesti ja sekä kokonaistulos että sitoutuneisuus yhtiöön nousivat ollen vertailuaineistoa korkeammalla tasolla. Tulosten perusteella kehittämiskohteiksi nostettiin viestinnän ja turvallisuuden kehittämisen yhtiössä, minkä johdosta katsauskauden aikana vahvistettiin viestinnän ja turvallisuuden osaamista ja kehitettiin prosesseja tukitoiminnoissa. Sisäisen viestinnän ja turvallisuuden kehittäminen jatkuvat vuonna 2019.

Henkilökohtaiset kehityskeskustelut ovat myös keskeisessä roolissa henkilöstön kehittämisessä. Katsauskauden aikana yhtiössä kehitettiin kehityskeskusteluprosessia ja -seurantaa sekä panostettiin siitä viestimiseen. Tavoitteena on, että koko henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu sekä lisäksi toimihenkilöiden kanssa lisäksi seurantakeskustelu syksyllä. Kehityskeskusteluissa paneudutaan suorituksen johtamiseen, henkilökohtaiseen kehittymiseen sekä yrityksen ja yksikön tavoitteisiin.

YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

Tilinpäätöksen vahvistaminen

KE Holding Oy:n 9.4.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi hallitukselle vastuuvapauden tilikaudelta 1.1.-31.12.2017. Yhtiökokous päätti, että tilikauden 2017 voitto siirretään voitto-/tappiotilille ja että osinkoa ei makseta.

Yhtiökokous päätti valita hallituksen jäseneksi uudelleen seuraavat jäsenet: Janne Näränen, Petri Rignell, Vesa Uotila, Ronnie Neva-aho, Timo Kohtamäki.

Tilintarkastaja

Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy ja päävastuulliseksi tilintarkastajaksi Mikko Ryttilähti.

LÄHITULEVAISUUDEN RISKIT

Kreate luokittelee riskit toiminnallisiin-, talouteen- ja rahoitukseen-, vahinko- ja toimintaympäristöriskeihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät projektien hallinta-asteeseen. Kreate mitigoi näitä riskejä strategiansa keskeisillä kulmakivillä, joihin lukeutuu ihmisten osaaminen sekä projektitasolla, liiketoimintajohdossa että

tukifunktioissa. Raportointikauden aikana Kreate kehitti projektinhallintaa edelleen koko tuotantoprosessissa tarjouslaskennasta toteutukseen mm. säännöllisillä projektiraporteilla ja -ennusteilla ja tarjouslaskennan keskittämisen ja vahvemman ohjauksen avulla.

Talouteen ja rahoituksen liittyvät riskit hallitaan konsernin ohjeistuksen mukaisesti. Konsernin rahoituspohjaa uudistettiin raportointikaudella parantamaan riskienhallinnan tasoa edelleen.

Vahinkoriskien hallinnassa ennakoivat projektinhallinnan menettelyt, vakava suhtautuminen työturvallisuuteen ja riittävän vakuutusturvan varmistaminen ovat keskeisiä tekijöitä.

Rakentamisen suhdannevaihtelu on toimintaympäristöriskeistä vakavin. Kilpailutilanteen odotetaan jatkuvan kaikissa Kreaten liiketoiminnoissa kireänä, jonka johdosta yhä vahvempi erikoistuminen syväosaamista vaativiin infraliiketoimintoihin korostuu. Kreate seuraa säännöllisesti panoshintojen kehitystä ja varmistaa hankinnoissaan muuttuvien tilanteiden hallinnan.

STRATEGIA

Kreaten strategia päivitettiin vuonna 2017 kaudelle 2018-2020. Kreate eteni raportointikaudella strategiansa mukaisesti ja tarjonta laajentui kattamaan kaikki strategian mukaiset liiketoiminnot. Strategian perustana on Kreaten johtava asema vaativien kohteiden ratkaisukeskeisenä toteuttajana. Strategiakauden päättyessä vuonna 2020 Kreate on kaikissa liiketoiminnoissaan alan johtavien joukossa, kannattavuutemme on alan keskimääräistä korkeampi, toimintamme Skandinaviassa on laajentunut ja liikevaihtomme on kasvanut 250 miljoonaa euroon. Erikoistumme yhä vahvemmin vaativiin infrakohteisiin, laajennamme paikkaamme toimialan arvoketjussa uusissa hankintamuodoissa ja kumppanoidumme yhä laajemmin sekä asiakkaiden että muiden palvelun tuottajien kanssa. Kasvamme alan kärkitoimijaksi tietomallinnuksen hyödyntämisessä ja kiertotaloudessa. Strategiamme kulmakivinä ovat alan parhaat ihmiset, kyky voittaa, yhdessä enemmän ja ylivertainen operatiivinen tehokkuus.

NÄKYMÄT

Rakennusalan suhdanneryhmä (Raksu) arvioi rakentamisen tuotannon supistuvan kuluvana vuonna, ennustehaarukka on -2½...-½ prosenttia.

Kulunut vuosi 2018 oli lisämäärärahaa sisältäneen korjausvelkaohjelman viimeinen ja valtion inframäärärahojen ennakoidaankin tippuvan v. 2019 n. 400 miljoonaa euroa ilman budjetin lisäpanostuksia. Kasvukeskusten kunnat erityisesti pääkaupunkiseudulla, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla sen sijaan investoivat runsaasti katuverkkoon ja alueinfraan muun rakentamisen yhteydessä.

Talonrakentaminen on merkittävästi syklisempää ja suhdanneherkempää verrattuna siihen Infrarakentamisen kenttään, jossa Kreate toimii. Tämän lisäksi Kreate on erikoistunut infrarakentamisessa liiketoimintoihin, jotka kasvavat vahvojen megatrendien mukana. Kreate tulee vuonna 2019 etenemään strategiansa mukaisesti. Vahvan tilauskantansa kautta Kreate tavoittelee liikevaihdon kasvua sekä alan suurten toimijoiden keskimääräistä tasoa korkeamman kannattavuuden ylläpitämistä.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

HALLITUKSEN ESITYS JAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄYTÖSTÄ

KE Holding Oy:n tilikauden tulos on 602 430,67 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2018 osinkoja ei jaeta, ja että tilikauden tulos kirjataan voitonjakokelpoisiin varoihin.

Konsernin laaja tuloslaskelma

1000 euroa	Liite	2018	2017
<i>Liikevaihto</i>	2.1	192 364	143 894
<i>Liiketoiminnan muut tuotot</i>	2.2	473	95
<i>Materiaalit ja palvelut</i>	2.3	-151 454	-111 636
<i>Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut</i>	2.5.1	-24 471	-17 979
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>	2.4	-7 672	-7 182
<i>Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta</i>	7.3	1 502	300
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	5	-3 039	-2 952
<i>Liiketulos</i>		7 703	4 541
<i>Rahoitustuotot</i>		149	279
<i>Rahoituskulut</i>		-3 138	-3 191
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	3.2	-2 989	-2 912
<i>Tulos ennen veroja</i>		4 714	1 629
<i>Tuloverot</i>	6.1	-894	-645
<i>Tilikauden tulos</i>		3 820	983
<i>Tilikauden laaja tulos</i>		3 820	983
<i>Tilikauden tuloksen jakautuminen Emoyhtiön omistajille</i>		3 820	983

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernitase

1000 euroa	Liite	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
VARAT				
<i>Pitkäaikaiset varat</i>				
Aineettomat hyödykkeet	5.2	1 002	1 415	900
Liikearvo	5.2, 7.2	35 594	35 594	26 326
Aineelliset hyödykkeet	5.1	13 427	10 244	7 890
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	7.3	7 891	7 437	5 087
Muut saamiset	3.3, 7.3	281	151	133
Laskennalliset verosaamiset	6.2	2	14	55
Pitkäaikaiset varat yhteensä		58 198	54 855	40 392
<i>Lyhytaikaiset varat</i>				
Vaihto-omaisuus	4.1	55	79	89
Myyntisaamiset ja muut saamiset	4.2	31 572	21 793	30 918
Tuloverosaamiset	6.1	0	2	359
Rahavarat	3.3	6 140	6 209	2 364
Lyhytaikaiset varat yhteensä		37 767	28 082	33 730
Varat yhteensä		95 965	82 937	74 122
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma		3	3	3
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		8 127	7 197	5 397
Oman pääoman ehtoinen laina		17 362	0	0
Voittovarot		4 534	879	-104
Oma pääoma yhteensä	3.2	30 025	8 079	5 295
VELAT				
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>				
Laskennalliset verovelat	6.2	426	288	149
Korollinen vieras pääoma	3.3	28 703	44 074	35 425
Koroton vieras pääoma		0	0	172
Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä		29 129	44 362	35 746
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>				
Korollinen vieras pääoma	3.3	4 904	2 986	9 950
Ostovelat ja muut velat	4.3	30 517	26 441	21 719
Tuloverovelat	6.1	342	621	26
Varaukset	8.1	1 048	449	1 386
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		36 811	30 496	33 081
Vieras pääoma yhteensä		65 940	74 858	68 826
Oma pääoma ja velat yhteensä		95 965	82 937	74 122

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin rahavirtalaskelma

1000 euroa	Liite	2018	2017
<i>Tilikauden tulos</i>		3 820	983
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>		3 039	2 952
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>		2 989	2 912
<i>Tuloverot</i>		894	645
<i>Vuokrasopimuksiin perustuvat maksut, IFRS 16</i>		-862	-733
<i>Muut oikaisut</i>		-1 540	-300
<i>Oikaisut, yhteensä</i>		4 520	5 476
<i>Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos</i>		-10 026	10 100
<i>Vaihto-omaisuuden muutos</i>		23	11
<i>Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos</i>		7 512	2 331
<i>Varausten muutos</i>		599	-937
<i>Käyttöpääoman muutos, yhteensä</i>		-1 891	11 505
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>		6 449	17 965
<i>Maksetut korot liiketoiminnasta</i>		-16	-6
<i>Saadut korot liiketoiminnasta</i>		149	81
<i>Muut rahoituserät</i>		-242	-52
<i>Saadut osingot</i>		0	250
<i>Maksetut verot</i>		-993	264
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		5 348	18 502
<i>Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin</i>	3.6, 5.1, 5.2	-4 219	-2 682
<i>Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutus</i>	5.1, 5.2	540	666
<i>Tytäryhtiöosakkeiden ja liiketoimintojen hankinta</i>	7.2	-2 128	-11 100
<i>Luovutustulot muista sijoituksista</i>	2.2	203	
<i>Myönnettyt lainat</i>	7.3		-2 304
<i>Lainasaamisten takaisinmaksut</i>	7.3	1 000	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-4 604	-15 420
<i>Pääomasijoitukset</i>	3.1	929	1 900
<i>Omien osakkeiden hankinta</i>	3.1		-99
<i>Pitkäaikaisten lainojen nostot</i>	3.6	17 357	24 886
<i>Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut</i>	3.6	-11 019	-15 352
<i>Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut</i>	3.6	-1 800	-9 362
<i>Vuokrasopimusvelkojen muutos, IFRS 16</i>	3.6	298	318
<i>Lainojen korot ja muut kulut</i>	3.2	-6 578	-1 528
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-813	763
RAHAVAROJEN MUUTOS		-69	3 845
<i>Avaavan taseen mukaiset rahavarat</i>		6 209	2 364
<i>Rahavarojen muutos</i>		-69	3 845
<i>Rahavarat tilikauden lopussa</i>		6 140	6 209

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

1000 euroa	Osakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoinen laina	Voittovar	Oma pääoma yhteensä
<i>Oma pääoma 1.1.2017 (FAS)</i>	3	-244	5 397		-4 374	782
<i>Siirtymän vaikutukset</i>	0	244	0		4 270	4 513
<i>Oma pääoma 1.1.2017 (IFRS)</i>	3		5 397		-104	5 295
<i>Laajan tuloksen erät</i>						
<i>Tilikauden tulos</i>					983	983
<i>Laajan tuloksen erät yhteensä, emoyhtiön omistajille kuuluva osuus</i>					983	983
<i>Liiketoimet omistajien kanssa</i>						
<i>Pääomasijoitukset</i>			1 900			1 900
<i>Omien osakkeiden hankinta</i>			-99			-99
<i>Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä</i>			1 801			1 801
<i>Oma pääoma 31.12.2017</i>	3		7 197		879	8 079

1000 euroa	Osakepääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoinen laina	Voittovar	Oma pääoma yhteensä
<i>Oma pääoma 1.1.2018</i>	3		7 197		879	8 079
<i>Oma pääoma 1.1 oikaisut</i>					-47	-47
<i>Laajan tuloksen erät</i>						
<i>Tilikauden tulos</i>					3 820	3 820
<i>Laajan tuloksen erät yhteensä, emoyhtiön omistajille kuuluva osuus</i>					3 820	3 820
<i>Liiketoimet omistajien kanssa</i>						
<i>Pääomasijoitukset</i>			929			929
<i>Omien osakkeiden hankinta</i>						
<i>Oman pääoman ehtoinen laina</i>				17 362		17 362
<i>Oman pääoman ehtoisen lainan korot</i>					-117	-117
<i>Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä</i>			929	17 362	-117	18 174
<i>Oma pääoma 31.12.2018</i>	3		8 127	17 362	4 534	30 025

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin perustiedot

KE Holding Oy tytäryhtiöineen on suomalainen infra-alan konserni, joka rakentaa vaativaa infraa. Konsernin tarjonta koostuu silta-, väylä-, pohja- ja betoni-, rata- ja kalliorakentamisesta sekä kiertotalous- ja ympäristöliiketoiminnasta. Konserni on alan johtava toimija erityisesti silta- ja pohjarakentamisessa sekä volyymillä että osaamisella mitattuna. Toimintaamme ohjaavat vahvat perusarvot, joilla tuomme laajalle sekä yksityisistä että julkisista asiakkaista koostuvalle asiakaskunnallemme ratkaisukeskeisyyttä. Konsernilla on toimintaa pääasiallisesti Suomessa.

Konsernin emoyhtiö KE Holding Oy on 31.1.2014 rekisteröity, Suomen lakien mukaan perustettu osakeyhtiö. Yhtiön Y-tunnus on 2601364-3 ja pääkonttorin rekisteröity osoite on Haarakaari 42, 04360 Tuusula. KE Holding Oy (myöhemmin ”yhtiö”) yhdessä liitetiedossa 7.1 esitettyjen tytäryhtiöiden kanssa muodostaa KE Holding Oy -konsernin (myöhemmin ”konserni”).

Yhtiön hallitus on hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen kokouksessaan 26.3.2019. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös oikeus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

1. Tilinpäätöksen yleiset laatimisperiaatteet

1.1. Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olleita IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Lisäksi konserni on siirtynyt suoraan soveltamaan uusia IFRS 9, IFRS 15 ja IFRS 16 standardeja, joiden pakollinen käyttöönotto on 1.1.2018 (IFRS 9 ja IFRS 15) ja 1.1.2019 (IFRS 16). Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen, IFRS-säännöksiä täydentävän kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön vaatimuksen mukaiset.

Konserni julkaisee 31.12.2018 päättyneeltä tilikaudelta ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen konsernitilinpäätöksen, joka sisältää vertailutiedot 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta. IFRS-siirtymisen yhteydessä on sovellettu IFRS 1 Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto -standardia, jonka mukainen siirtymäpäivä on 1.1.2017. Aiemmin KE Holding Oy on noudattanut tilinpäätöksessään suomalaista tilinpäätösnormistoa (FAS). IFRS siirtymän vaikutukset konsernitilinpäätökseen on esitetty liitetiedossa 1.2.

Konsernitilinpäätös on laadittu euroissa ja se esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole mainittu, pyöristäen luvut lähimpään tuhanteen euroon, joten yksittäisten esitettyjen lukujen summat voivat poiketa esitetystä summasta.

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen edellyttää johdolta tiettyjen kirjanpidollisten arvioiden tekemistä sekä harkintaan perustuvia ratkaisuja. Harkinta vaikuttaa laatimisperiaatteiden valintaan ja niiden soveltamiseen sekä varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään, samoin kuin esitettäviin liitetietoihin.

Harkinnassaan johto käyttää arvioita ja olettamuksia, jotka perustuvat aiempaan kokemukseen sekä johdolla tilinpäätöshetkellä olevaan näkemykseen. Arvioita ja ratkaisuja käydään läpi säännöllisesti. Konsernissa johdon harkinta liittyy mm. osatuloutukseen, arvonalennustestaukseen sekä varausten ja laskennallisten verojen kirjaamiseen. Näistä on tarkemmin kerrottu kyseisen liitetiedon kohdalla.

1.2. Siirtyminen IFRS standardien noudattamiseen

Seuraavassa esitetään IFRS-standardien käyttöönotosta aiheutuvat vaikutukset suomalaisen tilinpäätösnormiston (FAS) mukaiseen konsernin tuloslaskelmaan kaudelta 1.1.2017-31.12.2017 sekä konsernin taseeseen IFRS-standardeihin siirtymispäivänä 1.1.2017 sekä 31.12.2017.

IFRS tilinpäätökseen siirtyminen vaikuttaa myös konsernin rahavirtalaskelmaan ja vaikutukset kohdistuvat lähinnä liiketoiminnan ja investointien rahavirtaan. FAS konsernissa rahavarojen muutos oli vuonna 2017 3,2 miljoonaa euroa ja IFRS konsernissa muutos oli 3,8 miljoonaa euroa. Ero selittyy suurimmaksi osin KFS Finland Oy:n alakonsernin rahavirtavaikutuksen poisjäännillä. Osa erosta selittyy myös Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan hankintoihin liittyvällä ajallisella erolla.

Konsernin tuloslaskelman siltalaskelma 1.1.2017 - 31.12.2017

1000 euroa	Selite	2017 FAS	Hankinnat	Osakkuusyhtiö	Muut oikaisut	2017 IFRS
<i>Liikevaihto</i>	a2, b	149 258	-654	-4 711		143 894
<i>Liiketoiminnan muut tuotot</i>	b	139	0	-44		95
<i>Materiaalit ja palvelut</i>	a2, b	-114 266	1 265	1 365		-111 636
<i>Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut</i>	a2, b	-20 064	354	1 731		-17 979
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>	a2, b, c	-8 039	-240	683	414	-7 182
<i>Osuus osakkuusyritysten tuloksesta</i>	b			300		300
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	a1&2, b, c	-6 388	3 357	484	-405	-2 952
<i>Liiketulos</i>		640	4 082	-191	10	4 541
<i>Rahoitustuotot</i>	a2, b	264	-19	33		279
<i>Rahoituskulut</i>	a2, b, c	-3 644	46	49	357	-3 191
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>		-3 379	28	82	357	-2 912
<i>Tulos ennen veroja</i>		-2 739	4 109	-109	367	1 629
<i>Tuloverot</i>	a1&2, b, c	-501	-153	76	-67	-645
<i>Tilikauden tulos</i>		-3 240	3 956	-32	300	983

Konsernitaseen siltalaskelma 1.1.2017

1000 euroa	Selite	1.1.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuus -yhtiö	Muut olkaisut	1.1.2017 IFRS
VARAT						
<i>Pitkäaikaiset varat</i>						
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	a1, b	342	585	-26		900
<i>Liikearvo</i>	a1	25 986	340			26 326
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	b, c	8 224		-1 028	694	7 890
<i>Sijoitukset osakkuusyhtiöihin</i>	a1, b	0	4 381	706		5 087
<i>Muut saamiset</i>	b	138		-5		133
<i>Laskennalliset verosaamiset</i>	c				55	55
<i>Pitkäaikaiset varat yhteensä</i>		34 691	5 305	-353	749	40 392
<i>Lyhytaikaiset varat</i>						
<i>Vaihto-omaisuus</i>		89				89
<i>Myyntisaamiset ja muut saamiset</i>	b	31 616		-698		30 918
<i>Tuloverosaamiset</i>	b	453		-95		359
<i>Rahavarat</i>	b	3 323		-960		2 364
<i>Lyhytaikaiset varat yhteensä</i>		35 482		-1 752		33 730
<i>Varat yhteensä</i>		70 173	5 305	-2 105	749	74 122
OMA PÄÄOMA						
<i>Osakepääoma</i>		3				3
<i>Käyvän arvon rahasto</i>		-244			244	
<i>Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto</i>		5 397				5 397
<i>Voittovarot</i>	a1, b, c	-4 374	5 188	-857	-62	-104
<i>Oma pääoma yhteensä</i>		782	5 188	-857	182	5 295
VELAT						
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>						
<i>Laskennalliset verovelat</i>	a1, c		117		32	149
<i>Korollinen vieras pääoma</i>	b, c	35 399		-203	229	35 425
<i>Koroton vieras pääoma</i>		172				172
<i>Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä</i>		35 571	117	-203	261	35 746
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>						
<i>Korollinen vieras pääoma</i>	c	9 643			306	9 950
<i>Ostovelat ja muut velat</i>	b	22 752		-1 032		21 719
<i>Tuloverovelat</i>	b	27		-1		26
<i>Varaukset</i>	b	1 398		-12		1 386
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</i>		33 819		-1 045	306	33 081
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>		69 391	117	-1 248	567	68 826
<i>Oma pääoma ja velat yhteensä</i>		70 173	5 305	-2 105	749	74 122

Konsernitaseen siltalaskelma 31.12.2017

1000 euroa	Selite	31.12.2017 FAS	Hankinnat	Osakkuus- yhtiö	Muut oikaisut	31.12.2017 IFRS
VARAT						
<i>Pitkäaikaiset varat</i>						
Aineettomat hyödykkeet	a1, b	506	925	-16		1 415
Liikearvo	a1&2, b	33 022	4 224	-1 652		35 594
Aineelliset hyödykkeet	a2, b, c	11 910	-200	-2 472	1 006	10 244
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	a1, b	0	4 381	3 056		7 437
Muut saamiset	b	154		-3		151
Laskennalliset verosaamiset	c				14	14
Pitkäaikaiset varat yhteensä		45 592	9 330	-1 086	1 020	54 855
<i>Lyhytaikaiset varat</i>						
Vaihto-omaisuus	b	138		-59		79
Myyntisaamiset ja muut saamiset	b	22 556		-763		21 793
Tuloverosaamiset	b	122		-120		2
Rahavarat	b	6 477		-269		6 209
Lyhytaikaiset varat yhteensä		29 293		-1 211		28 082
Varat yhteensä		74 886	9 330	-2 297	1 020	82 937
OMA PÄÄOMA						
Osakepääoma		3				3
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		7 197				7 197
Voittovarot	a1&2, b, c	-7 614	9 144	-889	238	879
Oma pääoma yhteensä		-414	9 144	-889	238	8 079
VELAT						
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>						
Laskennalliset verovelat	a1&2, c		231		58	288
Korollinen vieras pääoma	b, c	44 047		-242	269	44 074
Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä		44 047	231	-242	327	44 362
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>						
Korollinen vieras pääoma	b, c	2 807		-276	455	2 986
Ostovelat ja muut velat	b	27 234		-793		26 441
Tuloverovelat	a2, b	750	-46	-84		621
Varaukset	b	463		-14		449
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		31 253	-46	-1 166	455	30 496
Vieras pääoma yhteensä		75 300	185	-1 408	782	74 858
Oma pääoma ja velat yhteensä		74 886	9 330	-2 297	1 020	82 937

1.2.1. Hankinnat (a)

Liikearvo (a1)

Konserni on päättänyt soveltaa takautuvasti IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen -standardia. Tämä koskee kaikkia konsernin tekemiä hankintoja, joista ensimmäinen tehtiin 7.3.2014. Ennen IFRS-siirtymähetkeä 1.1.2017 konsernissa oli tehty yhteensä kolme tytäryhtiöhankintaa, joista yhteen sisältyi osakkuusyhtiöosakkeet. Konserni on testannut liikearvon arvonalentumisen varalta vuosina 2014-2016, eikä arvonalentumiskirjaukselle ole ollut perusteita.

FAS-tilinpäätöksessä hankittujen yhtiöiden hankintameno on sisällytetty varainsiirtovero ja asiantuntijakulut. IFRS-tilinpäätöksessä nämä kirjataan kuluksi tilikaudella, jonka aikana menot toteutuvat.

FAS-tilinpäätöksessä hankintahinnan ja tytäryhtiön hankintahetken oman pääoman erotus on kirjattu liikearvoksi. IFRS-tilinpäätöksessä yksilöitävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Yksilöitävissä oleviksi varoiksi, joita ei ole ollut arvostettuna hankitun yhtiön taseessa, on tunnistettu asiakassuhteet ja tilauskanta. Hankintahinnan ja hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon erotus kirjataan liikearvona.

FAS-tilinpäätöksessä liikearvo poistetaan vaikutusaikaan, mikä konsernissa on ollut 10 vuotta. IFRS-tilinpäätöksessä liikearvoa ei poisteta ennalta laaditun suunnitelman mukaan, vaan sitä testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Asiakassuhteet ja tilauskanta tullaan poistamaan taloudellisena vaikutusaikaan.

Vuonna 2017 hankitut Railtek Oy Rata ja Railtek Oy Insa on yhdistelty FAS -konserniin siitä ajankohdasta, josta lähtien kassavirrat ovat kuuluneet ostajalle (locked box date). IFRS tilinpäätökseen Railtek Oy Rata ja Railtek Oy Insa yhdisteltiin ensimmäisen kerran kauppakirjan allekirjoituspäivänä, jolloin Kreate Oy on saanut määräysvallan omistusoikeuden siirtymisen myötä. Konserniin yhdistelyn eriaikaisuuden takia syntyy tulokseen, liikearvoon ja omaan pääomaan FAS- ja IFRS-tilinpäätösten välille käsittelyero.

Alla on esitetty liikearvon muodostuminen ennen IFRS-standardeihin siirtymistä tehdyistä yrityskaupoista:

1000 euroa	1.1.2017
<i>IFRS 3 mukainen yhteenlaskettu vastike</i>	59 923
<i>Yhtiön taseessa arvostettujen varojen käypä arvo</i>	45 534
<i>Tilauuskanta</i>	3 456
<i>Osakkuusyhtiöosakkeiden käypä arvo</i>	4 381
<i>Varat yhteensä</i>	53 370
<i>Yhtiön taseessa arvostettujen velkojen käypä arvo</i>	19 082
<i>Velat yhteensä</i>	19 082
<i>Laskennalliset verot</i>	691
<i>Nettovarallisuuden käypä arvo</i>	33 597
<i>Liikearvo</i>	26 326

FAS:n ja IFRS:n välinen ero liikearvossa johtuu suurelta osin FAS-liikearvosta tehdyistä poistoista, jotka on peruutettu IFRS-tilinpäätöksessä, sekä osakkuusyhtiöiden eri yhdistämismenetelmistä FAS- ja IFRS-tilinpäätöksissä. Lisäksi eroa syntyy kauppahinnan kohdentamisessa tilauskannoille ja asiakassuhteille, transaktiomenojen eliminoimisesta liikearvosta sekä muista FAS:n ja IFRS:n välisistä hankintamenolaskelman laatimiseen liittyvistä eroista. Alla on kuvattu olennaisimmat oikaisut FAS:n ja IFRS:n välillä koskien siirtymähetken tasetta 1.1.2017 ja tasetta 31.12.2017.

- FAS-tilinpäätöksessä tehdyt liikearvopoistot palautettiin 1.1.2017 IFRS-taseessa voittovaroja vasten. 31.12.2017 IFRS-tilinpäätöksessä palautettiin lisäksi vuonna 2017 kertyneet FAS-liikearvopoistot sekä vanhoista että vuonna 2017 tehdyistä hankinnoista.

- Konsernin osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n osakkeet hankittiin konserniin ennen IFRS-siirtymähetkeä osana tytäryhtiökauppaa ja sen liikearvo sisältyi FAS-tilinpäätöksessä tytäryhtiön liikearvoon. IFRS-hankintamenolaskelmassa osakkuusyhtiöosakkeille kohdistettiin käypä arvo, joka esitetään erässä osuudet osakkuusyhtiöissä. Osakkuusyhtiö hankki vuonna 2017 omistukseensa Sotkamon Porapaalu Oy:n, mistä kirjattiin FAS-tilinpäätökseen liikearvo. IFRS-tilinpäätöksessä liikearvoa ei synny, koska hankinta sisältyy kokonaisuudessaan hankinnan tehneen osakkuusyhtiön arvoon, joka esitetään yhdellä rivillä (tämä vaikutus on esitetty liikearvo-rivillä sarakkeella osakkuusyhtiöt).
- FAS-tilinpäätöksessä hankintojen kohteiden hankintahetken tilauskannat ja asiakkuudet on sisällytetty liikearvoon. IFRS-tilinpäätöksessä tilauskannat ja asiakkuudet ovat hankittavan liiketoiminnan yksilöitävissä olevia varoja ja niille on määritetty käypä arvo ja ne on kirjattu omaksi omaisuuseräkseen aineettomiin hyödykkeisiin. Tilauskannoista ja asiakkuuksista on myös kirjattu laskennallinen vero. Ennen IFRS-siirtymäpäivää tehdyissä hankinnoissa yksilöitäviksi varoiksi tunnistettiin tilauskannat ja niiden poistoaika määritettiin hankkeiden toteutumisajankohdan perusteella. Tilauskannasta tehtiin poistoja ennen IFRS-siirtymää ja jäljellä oleva määrä poistettiin loppuun vuonna 2017. Vuonna 2017 tehdyissä hankinnoissa tunnistettiin yksilöitäviksi varoiksi asiakkuudet, ja niille määriteltiin 10 vuoden poistoaika.
- IFRS-taseessa 1.1.2017 sekä IFRS-taseessa 31.12.2017 liikearvosta eliminoitiin hankintoihin liittyviä kuluja, sisältäen osakkuusyhtiöhankintaan liittyviä kuluja, kertyneitä voittovaroja vastaan.
- Lisäksi liikearvoon on tehty muita vähäisiä hankintojen hankintahetken taseeseen liittyviä oikaisuja.

Muut hankinnat sarakkeella esitetyt oikaisut (a2)

Hankinnat -sarakkeella on esitetty myös muita kuin liikearvoon vaikuttavia oikaisuja, jotka liittyvät lähinnä Railtekin yhtiöihin.

- Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan hankintojen ajallinen ero vaikuttaa tuloslaskelman kaikille riveille.
- Railtek Oy Radan ja Railtek Oy Insan erillistilinpäätöksissä tehtyjä aineellisten hyödykkeiden poistojen oikaisuja ei huomioitu vuoden 2017 FAS-konsernitilinpäätöksessä. IFRS-tilinpäätökseen siirryttäessä poistot oikaistiin vastaamaan erillisyyhtiöiden tilinpäätöksiä, josta aiheutui aineellisiin hyödykkeisiin ero FAS ja IFRS -tilinpäätösten välille.
- Railtek Oy Radalle kirjattiin FAS-konsernitilinpäätöksessä 31.12.2017 osatuloutukseen liittyvä verovelka, joka on siirretty tuloverovelosta laskennalliseen verovelkaan.

1.2.2. Osakkuusyhtiön yhdistely (b)

Osakkuusyhtiöt KFS Finland Oy ja Sotkamon Porapaalu Oy on yhdistelty FAS:n mukaiseen konserniin rivi riviltä omistusosuuden (50%) suhteessa. IFRS konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiöt yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä perustuen siihen, että KFS Finland Oy on Keller Grundläggning Ab:n kanssa perustettu yhteisyritys, jossa kummallakaan omistajalla ei ole määräysvaltaa.

IFRS-tilinpäätöksessä konsernille kuuluva osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, IFRS-kirjauksilla oikaistuna, on esitetty tuloslaskelman rivillä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta. 32 tuhannen euron kuluvaikutus vuoden 2017 FAS- ja IFRS-tuloksen välillä johtuu osakkuusyhtiön tytäryhtiöhankintaan liittyvistä asiakassuhteiden ja tilauskannan poistokirjauksista sekä osakkuusyhtiöön kirjatusta IFRS 16 -standardin mukaisista vuokratirjauksista. Konsernille kuuluva osuus osakkuusyhtiön omasta pääomasta on esitetty rivillä osuudet osakkuusyhtiöissä. 1.1.2017 osuudet osakkuusyhtiössä koostuivat KFS Finland Oy:n hankinnassa osakkeille määritetystä käyvästä arvosta sekä konsernin osuudesta osakkuusyhtiön voittovaroihin. 31.12.2017 osuudet osakkuusyhtiöissä koostuivat KFS Finland Oy:n hankinnassa osakkeille

määritetystä käyvästä arvosta, konsernin osuudesta osakkuusyhtiöiden KFS Finland Oy:n ja Sotkamon Porapaalu Oy:n voittovaroihin sekä IFRS oikaisuihin.

1.2.3. Muut IFRS oikaisut (c)

Erittely muista IFRS oikaisuihin 1.1.2017

1000 euroa	Rahoitus*	Vuokra- sopimukset	Laskennalliset verot	Muut oikaisut yhteensä
VARAT				
<i>Pitkäaikaiset varat</i>				
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>		694		694
<i>Laskennalliset verosaamiset</i>	49		6	55
<i>Pitkäaikaiset varat yhteensä</i>	49	694	6	749
<i>Varat yhteensä</i>	49	694	6	749
OMA PÄÄOMA				
<i>Käyvän arvon rahasto</i>	244			244
<i>Voittovarot</i>	-68		6	-62
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	176		6	182
VELAT				
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>				
<i>Laskennalliset verovelat</i>	32			32
<i>Korollinen vieras pääoma</i>	-159	388		229
<i>Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä</i>	-127	388		261
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>				
<i>Korollinen vieras pääoma</i>		306		306
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</i>		306		306
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	-127	694		567
<i>Oma pääoma ja velat yhteensä</i>	49	694	6	749

*) Rahoitus -sarakeella on esitetty efektiiviseen korkoon ja korkojohdannaiseen liittyvät siirtymävaikutukset

Erittely muista oikaisuista (1.1.2017 -) 31.12.2017

1000 euroa	Rahoitus*	Vuokra- sopimukset	Laskennalliset verot	Muut oikaisut yhteensä
TULOS				
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>		414		414
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>		-405		-405
<i>Liiketulos</i>		10		10
<i>Rahoituskulut</i>	373	-16		357
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	373	-16		357
<i>Tulos ennen veroja</i>	373	-6		367
<i>Tuloverot</i>	-75	1	6	-67
<i>Tilikauden tulos</i>	299	-5	6	300
VARAT				
<i>Pitkäaikaiset varat</i>				
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>		1 006		1 006
<i>Laskennalliset verosaamiset</i>		1	13	14
<i>Pitkäaikaiset varat yhteensä</i>		1 007	13	1 020
<i>Varat yhteensä</i>	0	1 007	13	1 020
OMA PÄÄOMA				
<i>Voittovarot</i>	231	-5	13	238
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	231	-5	13	238
VELAT				
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>				
<i>Laskennalliset verovelat</i>	58			58
<i>Korollinen vieras pääoma</i>	-288	558		269
<i>Pitkäaikainen vieraspääoma yhteensä</i>	-231	558		327
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>				
<i>Korollinen vieras pääoma</i>		455		455
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</i>		455		455
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	-231	1 012		782
<i>Oma pääoma ja velat yhteensä</i>	0	1 007	13	1 020

*) Rahoitus -sarakeella on esitetty efektiiviseen korkoon ja korkojohdannaiseen liittyvät siirtymävaikutukset

Efektiivinen korko

Konsernilla oli korollisia velkoja 1.1.2017 45,0 miljoonaa euroa ja 31.12.2017 46,9 miljoonaa euroa. Näistä rahoituslaitoslainoja, pois lukien osamaksuvelat, oli 1.1.2017 17,9 miljoonaa euroa ja 31.12.2017 18 miljoonaa euroa. Konserni nosti vuonna 2017 uuden 18 miljoonan euron lainan ja maksoi pois vanhat rahoituslaitoslainansa. Rahoituslaitoksilta otettuihin lainoihin liittyi transaktiomenoja, jotka FAS-tilinpäätöksessä kirjattiin kuluksi lainan nostohetkellä. IFRS -standardeja sovellettaessa lainat kirjataan alun perin käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Lainoihin liittyvät transaktiomenot jaksotetaan laina-ajalle efektiivisen koron menetelmällä.

Konserni kirjasi transaktiomenoja efektiivisen koron menetelmään liittyen IFRS-taseessa korollisten lainojen vähennykseksi ja laskennallisella verolla oikaistuna kertyneiden voittovarojen lisäykseksi.

Korkojohdannainen

Konsernilla oli siirtymähetken taseessa 1.1.2017 korkojohdannainen, joka kirjattiin FAS -tilinpäätöksessä oman pääoman käyvän arvon rahastoon suojauslaskennassa olevana instrumenttina. IFRS -tilinpäätöksessä on katsottu, ettei suojauslaskennan dokumentointi täytä kaikkia IFRS 9 -standardin asettamia vaatimuksia ja sen käyvän arvon muutos on kirjattu tulosaikutteisesti. Korkojohdannaisesta on myös kirjattu IFRS -siirtymähetken taseeseen laskennallinen verosaaminen. Korkojohdannainen on eräännytetty tilikauden 2017 aikana, kun suojauskohteena oleva laina on maksettu takaisin.

Vuokrasopimukset

Konserni on ottanut käyttöön uuden IFRS 16 -standardin 1.1.2017 ja kirjannut sen mukaisesti vuokrasopimukset käyttöomaisuuseräksi ja vuokrasopimusvelaksi taseelle, josta ne tullaan kirjaamaan kuluksi poistoina ja rahoituskuluina vuokra-aikana. Yhtiö käyttää IFRS 1 mukaista helpotusta, eikä tee täystakautuvaa laskentaa, jolloin vuokrasopimusten kiinteän vuokran määrä diskontataan ja kirjataan velaksi siirtymähetkellä 1.1.2017 ja käyttöomaisuuserä kirjataan taseeseen diskontatun leasing-velan suuruusena. Ennen siirtymähetkeä tehtyjen vuokrasopimusten diskonttokorkona käytetään yhtiön vieraan pääoman kustannusta siirtymähetkellä.

Konsernin FAS-tilinpäätöksessä vuokrasopimukset on käsitelty muina vuokrasopimuksina ja sopimusten perusteella suoritettavat vuokrat on kirjattu kuluksi tulosaikutteisesti vuokra-ajan kuluessa. Vuokrasopimuksista syntyvät vuokravastuut on esitetty taseen ulkopuolisina vastuina liitetiedoissa.

IFRS tilinpäätökseen on 1.1.2017 kirjattu vuokrasopimuksiin liittyen saman suuruinen lisäys käyttöomaisuuteen sekä velkoihin. IFRS tilinpäätöksessä 31.12.2017 vuokrasopimuksiin liittyvä käyttöomaisuuden arvo on 6 tuhatta euroa suurempi kuin velkoihin kirjatun vuokrasopimusvelan. Tilikauden 2017 tuloslaskelmalla vuokrasopimuskirjaus alentaa liiketoiminnan muita kuluja ja vastaavasti lisää poistoja sekä korkokuluja. Kirjauksen nettovaikutus tilikauden tulokseen verojen jälkeen oli 5 tuhatta euroa. Konserniin on kirjattu vuonna 2017 vuokrasopimuskirjauksiin liittyen laskennallinen verosaaminen.

Laskennalliset verot

Konserni ei ole kirjannut väliaikaisista eroista laskennallista veroa FAS-tilinpäätöksessä. IFRS-standardeja sovellettaessa laskennalliset verot lasketaan lähtökohtaisesti kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä.

Konsernissa on kirjattu tappiovarauksia, jotka eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia varauksen tekohetkellä. Tappiovarauksista ei kirjattu FAS-tilinpäätöksessä laskennallista veroa. IFRS-tilinpäätöksessä 1.1.2017 kirjattiin laskennallista verosaamista voittovaroja vasten. IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2017 kirjattiin laskennallinen verosaaminen sekä laskennallisen veron muutos tappiovarauksen muutoksesta.

Varaukset

IFRS-taseen lyhytaikaiset varaukset sisältävät FAS-taseen mukaiset pakolliset varaukset.

2. Tulos liiketoiminnasta

2.1. Liikevaihto ja pitkäaikaishankkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tuloutus

Konserni on ottanut siirtymähetkellä aikaistetusti käyttöön IFRS 15 standardin.

IFRS 15 sisältää yhden kattavan tuloutusmallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. IFRS 15 korvaa IAS 18 Tuotot ja IAS 11 Pitkäaikaishankkeet -standardit ja niihin liittyvät tulkinnat.

Myyntituotot kirjataan siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palveluiden luovuttamista asiakkaalle sellaiseen rahamäärään, johon yhtiö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluita vastaan. Liikevaihdossa esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon vähennettynä välillisillä veroilla ja alennuksilla vain siihen asti, kun on todennäköistä, ettei kirjattujen myyntituottojen määrään jouduta tekemään merkittävää peruutusta. Yhtiö kirjaa myyntituoton silloin, kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään, eli kun määräysvalta suoritevelvoitteen taustalla olevaan tavaraan tai palveluun siirtyy asiakkaalle.

Myyntituottojen tuloutushetki perustuu tavaran tai palvelun määräysvallan siirtymiseen asiakkaalle. Konsernilla on ajan kuluessa tuloutettavia myyntituottoja. Ajan kuluessa tuloutettavien myyntituottojen määrittäminen perustuu valmiusasteeseen. Valmistumisaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä aiheutuneiden menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Hankkeen arvioidut myyntituotot sekä kokonaismenot päivitetään jokaisen raportointikauden lopussa. Silloin kun pitkäaikaishankkeen lopputulosta ei voida luotettavasti arvioida, hankkeesta saatavia tuottoja kirjataan vain siihen määrään asti, kun toteutuneita menoja vastaava rahamäärä on saatavissa. Mikäli on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saattamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Jos hankkeen laskutus on raportointihetkellä pienempi kuin valmiusasteen perusteella kirjatut myyntituotot, erotus esitetään sopimukseen perustuvana omaisuuseränä taseen Myyntisaamiset ja muut saamiset -erässä. Jos hankkeen laskutus on suurempi kuin valmiusasteen perusteella kirjatut myyntituotot, esitetään erotus sopimukseen perustuvana velkana taseen Ostovelat ja muut velat -erässä. Asiakkaan suorittaman maksun ja yhtiön työsuorituksen luovuttamisen välissä ei ole ajallisesti merkittävää eroa. Asiakkaan suorittamat maksut seuraavat pääosin hankkeen etenemää. Yhtiön hankesopimuksiin ei sisälly merkittäviä rahoituskomponentteja eikä niissä ole tavanomaisesta poikkeavia maksuehtoja.

Hankesopimuksen hankintaan liittyvät laskenta- ja suunnittelukustannukset kirjataan kuluna. Yhtiöllä ei ole tavanomaisen takuun ylittäviä takuuehtoja. Normaalit lakisääteiset takuut käsitellään varauksina, jotka on kuvattu tarkemmin liitetiedossa 8.1. Tyypillisesti sopimusmuutokset ovat lisä- ja muutostöitä, jotka käsitellään osana alkuperäistä sopimusta.

Urakkasopimusten taseeseen kirjaamattomat sopimusperusteiset vastuut on esitetty liitetiedossa 8.2

Myyntituottojen tuloutus ajan kuluessa

Merkittävä osa konsernin tulovirrasta syntyy infrarakentamisen hankesopimuksista. Yhtä sopimusta käsitellään aina yhtenä kokonaisuutena ja siihen liittyvät tulot kirjataan tuotoksi ajan kuluessa, hankkeen valmistumisasteen perusteella. Myyntituotot asiakassopimuksista kirjataan ajan kuluessa, sillä asiakkaalla katsotaan olevan määräysvalta omaisuuserään, johon palvelu suoritetaan. Asiakassopimuksesta syntyvällä omaisuuserällä ei katsota olevan konsernille vaihtoehtoja käyttöä. Konsernilla on myös tosiasiallinen oikeus saada maksu tarkasteluhetkeen mennessä tuotetusta suoritteesta.

Johdon harkinta - Tuloutus

Kun tuottojen kirjaaminen perustuu osatuloutukseen, sopimuksen lopputulosta arvioidaan säännöllisesti ja luotettavasti. Pitkäaikaishankkeen osatuloutus perustuu arvioihin hankkeen odotettavissa olevista todennäköisistä myyntituotoista ja kuluista, samoin kuin hankkeen valmiusasteen luotettavaan mittaamiseen. Mikäli arviot hankkeen lopputulemasta muuttuvat, osatuloutusta oikaistaan raportointikaudella, jolloin muutos on ensi kertaa tiedossa. Hankkeesta odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Konsernin liikevaihto koostuu ajan kuluessa tuloutettavista myyntituotoista, jotka ovat olennaisilta osin infrarakentamisen urakkasopimuksien tuottoja. Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät ja velat on eritelty käyttöpääoman liitetiedoissa 4.2 ja 4.3.

Jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettu transaktiohintaa

1000 euroa	2018	2017
<i>Tuotoksi kirjaamatta oleva määrä</i>		
<i>Tuloutus vuoden kuluessa</i>	107 366	89 466
<i>Myöhemmin tuloutettava</i>	19 279	31 202
<i>Tuotoksi kirjaamatta oleva määrä yhteensä</i>	126 646	120 667

2.2. Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat enimmäkseen metalliromun ja käyttöomaisuuden myynneistä. Vuonna 2018 muihin tuottoihin sisältyy lisäksi asuntoyhtiöosakkeiden myynti.

2.3. Materiaalit ja palvelut

Materiaalit ja palvelut

1000 euroa	2018	2017
<i>Aineet ja tarvikkeet</i>		
<i>Ostot tilikauden aikana</i>	-42 001	-28 216
<i>Varaston muutos</i>	-23	-11
<i>Ulkopuoliset palvelut</i>	-109 430	-83 409
<i>Materiaalit ja palvelut yhteensä</i>	-151 454	-111 636

2.4. Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muut kulut

1000 euroa	2018	2017
<i>Vuokrakulut lyhytaikaisista vuokrasopimuksista</i>	-762	-818
<i>Vuokrakulut arvoltaan vähäisistä vuokrasopimuksista</i>	-223	-153
<i>Vapaaehtoiset henkilöstösivukulut</i>	-755	-558
<i>Matkakulut</i>	-2 395	-1 914
<i>IT kulut</i>	-601	-449
<i>Muut liiketoiminnan kulut</i>	-2 936	-3 290
<i>Liiketoiminnan muut kulut yhteensä</i>	-7 672	-7 182

2.4.1. Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastajien palkkiot

1000 euroa	2018	2017
<i>Ernst & Young Oy</i>		
<i>Tilintarkastus</i>	-78	-46
<i>Veroneuvonta</i>	0	0
<i>Muut palvelut</i>	-97	0
<i>Tilintarkastajien palkkiot yhteensä</i>	-175	-46

2.5. Henkilöstö

2.5.1. Palkat ja palkkiot

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi tai maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa julkisesti tai yksityisesti hallinnoitaviin eläkevakuutuksiin maksuja, jotka ovat pakollisia, sopimukseen perustuvia tai vapaaehtoisia. Konsernilla ei ole näiden suoritusten lisäksi muita maksuvelvoitteita. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä.

Suoritetut maksut kirjataan henkilöstökuluiksi, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Etukäteen suoritetut maksut merkitään varoiksi taseeseen siltä osin kuin ne ovat saatavissa takaisin palautuksina tai tulevien maksujen vähennyksinä.

Konsernin eläkejärjestelyt luokitellaan maksupohjaisiksi ja eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta. Konsernilla on lakisääteisen eläkevakuutuksen lisäksi rajatulle ryhmälle ryhmäeläkevakuutus, sekä yksittäisiä vapaaehtoisia lisäeläkejärjestelyjä. Ryhmäeläke- tai vapaaehtoisissa lisäeläkejärjestelyissä konsernin vastuu rajoittuu maksetun preemion määrään.

Kaikki henkilöstökulujen erät kirjataan kuluksi suoriteperusteisesti.

Henkilöstökulut

1000 euroa	2018	2017
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-20 048	-14 908
<i>Eläkekulut</i>	-3 397	-2 348
<i>Muut henkilöstösivukulut</i>	-1 026	-723
<i>Palkat ja palkkiot yhteensä</i>	-24 471	-17 979

Johdon palkat ja palkkiot on eritelty lähipiiri -liitetiedossa.

2.5.2. Henkilöstömäärä

Henkilöstömäärä

	2018	2017
<i>Työntekijöiden määrä keskimäärin</i>	177	141
<i>Toimihenkilöiden määrä keskimäärin</i>	142	135
<i>Henkilöstömäärä keskimäärin</i>	319	276
<i>Henkilöstömäärä kauden lopussa</i>	342	272

Osakkuusyhtiö KFS Finland Oy:n keskimääräinen henkilöstömäärä vuoden 2018 aikana on 48 (2017: 49).

3. Pääomarakenne

3.1. Oma pääoma

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Oma pääoma

Yhtiöllä on yksi osakesarja ja kaikilla osakkeilla on yhtäläinen oikeus osinkoon. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Konsernin hankkimat omat osakkeet kirjataan konsernitilinpäätöksessä oman pääoman vähennykseksi.

Oman pääoman ehtoiset osakaslainat luokitellaan konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan, koska yhtiöllä ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta. Oman pääoman ehtoisiin lainoihin maksetut korot on kirjattu suoraan kertyneistä voittovaroista. Maksamattomat korot kirjataan korkovelkoihin.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjataan osakeantien merkintähinnoista se osuus, jota ei kirjata osakepääomaan.

Osakkeet

	Ulkona olevat osakkeet	Omat osakkeet	Osakemäärä yhteensä
Osakemäärä 1.1.2017	5 346 916		5 346 916
Muutokset 2017	1 360 304	90 000	1 450 304
Osakemäärä 31.12.2017	6 707 220	90 000	6 797 220
Muutokset 2018	589 877		589 877
Osakemäärä 31.12.2018	7 297 097	90 000	7 387 097

KE Holdingin osakkeiden määrä 31.12.2018 on 7 387 097 kappaletta ja osakepääoma on 2 500 euroa. Yhtiöllä on hallussaan omia osakkeita 90 000 kappaletta, joiden hankintahinta on 99 300 euroa ja joka on vähennetty sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Tilikaudella 2018 ei ole hankittu omia osakkeita (vertailukaudella 2017 0,1 miljoonaa euroa). Uusia pääomasijoituksia on tehty tilikaudella 0,9 miljoonaa euroa (2017: 1,9 miljoonaa euroa).

Oman pääoman ehtoiset lainat

KE Holding Oy on lunastanut joulukuussa 2018 osan vieraan pääoman ehtoisista osakaslainoista ja muuttanut jäljelle jäävien osakaslainojen ehtoja siten, että ne täyttävät oman pääoman ehtoisen lainan kriteerit ja laina käsitellään osana omaa pääomaa. Lainan korko on 10 % ja konsernilla ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta.

Oman pääoman ehtoisen lainan määrä vuoden 2018 lopussa oli 17,4 miljoonaa euroa. Oman pääoman ehtoisen lainan korkoja kirjattiin voittovaroista tilikaudella 2018 0,1 miljoonaa euroa.

Tilikaudella 2017 ja 2018 ei ole maksettu osinkoja.

3.2. Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	2018	2017
<i>Osinko tuotot ja muut tuotot osuuksista</i>	0	0
<i>Korkotuotot</i>	149	81
<i>Muut rahoitustuotot</i>	0	198
<i>Rahoitustuotot yhteensä</i>	149	279
<i>Korkokulut leasingveloista</i>	-22	-16
<i>Korkokulut</i>	-2 775	-2 833
<i>Muut rahoituskulut</i>	-341	-342
<i>Rahoituskulut yhteensä</i>	-3 138	-3 191
<i>Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä</i>	-2 989	-2 912

3.3. Rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvaransa seuraaviin arvostusryhmiin: jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat. Rahoitusvarojen luokittelu perustuu konsernin määrittelemään liiketoimintamalliin ja rahoitusvarojen sopimusperusteisiin rahavirtoihin.

Rahoitusvarat, joiden osalta liiketoimintamallina on pitää omaisuuserät eräpäivään asti ja joiden sopimukseen perustuvat rahavirrat muodostuvat yksinomaan pääomasta ja koronmaksusta, luokitellaan jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviksi. Muut rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Rahoitusvarat kirjataan taseeseen ja taseesta pois selvityspäivänä. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konsernin sopimusperusteinen oikeus rahavirtoihin on lakannut olemasta voimassa tai menetetty tai kun riskit ja tuotot on kaikilta olennaisilta osin siirretty konsernin ulkopuolelle. Kun rahoitusvara kirjataan pois taseesta, syntynyt voitto tai tappio kirjataan suoraan tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin (tai myyntisaamisten osalta muihin liiketoiminnan tuottoihin tai kuluihin) yhdessä mahdollisten valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden kanssa.

Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvarat

Jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan määräaikaisten pankkitalletukset sekä myyntisaamiset ja muut saamiset. Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavien rahoitusvarojen korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Konserni arvioi jaksotettuun hankintamenoan arvostettavien rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot eteenpäin katsovasti. Sovellettava arvonalentumisen arviointimenetelmä perustuu siihen, onko rahoitusvaran luottotappioriski kasvanut merkittävästi. Taseen arvonalentumiskirjauksen muutokset esitetään muissa rahoituskuluissa.

Myyntisaamisten ja asiakassopimukseen perustuvien omaisuuserien arvonalentumiskirjauksissa konserni soveltaa yksinkertaistettua menettelyä, jonka mukaan odotettavissa oleva luottotappio kirjataan koko voimassaoloajalta, paitsi jos saatavasta on jo kirjattu arvonalentuminen. Arvonalentumiskirjaus tehdään, jos on viitteitä siitä, ettei maksun saaminen ole perustellusti odotettavissa johtuen esimerkiksi velallisen merkittävistä taloudellisista vaikeuksista, konkurssista tai sopimuksellisten maksujen laiminlyönnistä. Taseen arvonalentumiskirjauksen muutokset ja luottotappiot esitetään liiketoiminnan muissa kuluissa. Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät ja velat on eritelty käyttö pääoman liitetiedoissa 4.2 ja 4.3.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan ne rahoitusvarat, joita ei luokitella jaksotettuun hankintamenuun arvostettaviksi. Käyvän arvon muutoksista ja myynnistä aiheutuvat voitot ja tappiot sekä arvonalentumistappiot kirjattaisiin rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin sisältyvät johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaisten käypien arvojen muutoksesta johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Rahoitusvelat

Konserni luokittelee rahoitusvelkansa jaksotettuun hankintamenuun kirjattaviksi rahoitusveloiksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusveloiksi.

Jaksotettuun hankintamenuun kirjattavat rahoitusvelat

Muista kuin johdannaissopimuksista johtuvat rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuun kirjattaviksi rahoitusveloiksi. Ne merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaissoveltoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin sisältyvät johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaisten käypien arvojen muutoksesta johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan uudelleen käypään arvoon tilinpäätöspäivänä. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja ja joihin sovelletaan suojauslaskentaa, arvomuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa.

Silloin kun sovelletaan suojauslaskentaa, konserni dokumentoi suojausta aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskien hallinnan tavoitteet ja strategian suojaustoimenpiteiden tekemiseen. Konserni dokumentoi ja arvioi myös suojaussuhteen tehokkuuden etukäteen suojaukseen ryhtyessä ja tilinpäätöspäivänä tarkastelemalla suojaavien instrumenttien kykyä kumota suojattavien erien käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia.

Rahavirran suojauksiksi määritettyjen ehdot täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Mahdollinen tehoton osuus kirjataan tulosvaikutteisesti luonteensa mukaisesti joko liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin tai rahoituseriin. Omaan pääomaan kertyneet määrät siirretään tulosvaikutteisiksi, kun suojauskohde vaikuttaa tulokseen.

Jos rahavirran suojausinstrumentiksi luokitellun johdannaissopimuksen voimassaolo lakkaa tai se myydään tai se ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä, käyvän arvon muutoksista johtuva kertynyt voitto tai tappio pysyy omassa pääomassa, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Jos ennakoidun liiketoimen ei kuitenkaan enää odoteta toteutuvan, käyvän arvon muutoksista johtuva kertynyt voitto kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Konserni ei ole soveltanut suojauslaskentaa tilikausilla 1.1.-31.12.2017 ja 1.1.-31.12.2018.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja

joiden arvonmuutosten riski on vähäinen. Konsernin rahavaroihin luokitelluilla rahamarkkinasijoituksilla on hankinta-ajankohtana enintään kolmen kuukauden maturiteetti.

Käyvän arvon määrittäminen

Konserni arvostaa tilinpäätöksessään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, käypään arvoon laajan tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoitusvarat, johdannaiset sekä liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja velat. Myös myytävänä olevat omaisuuserät arvostetaan käypään arvoon, jos käypä arvo on alle kirjanpitoarvon.

Kaikki varat, ja velat, jotka arvostetaan käypään arvoon, tai joiden käypä arvo esitetään tilinpäätöksessä, luokitellaan käypien arvojen hierarkiaa käyttäen seuraavasti:

Taso 1: Käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Taso 2: Käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin tietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todennettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden tiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Taso 3: Käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin tietoihin, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon. Konserni selvittää jokaisen raportointikauden lopussa, onko toistuvasti tilinpäätökseen merkittäviä varoja ja velkoja siirtynyt hierarkian tasolta toiselle. Luokittelun uudelleenarviointi perustuu käyvän arvon määrittämisessä käytettäviin merkittäviin alimman hierarkiatason syöttötietoihin.

Rahoitusvarat ja -velat

31.12.2018 1000 euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Jaksotettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Saamiset		281	281	281
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		281	281	281
Myyntisaamiset ja muut saamiset		20 623	20 623	20 623
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		20 623	20 623	20 623
Rahavarat		6 140	6 140	6 140
Rahoitusvarat, yhteensä		27 044	27 044	27 044
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		27 911	27 911	28 338
Rahoitusleasingvelat		792	792	792
Pitkäaikaiset korolliset velat		28 703	28 703	29 129
Lainat rahoituslaitoksilta		4 386	4 386	4 386
Rahoitusleasingvelat		518	518	518
Lyhytaikaiset korolliset velat		4 904	4 904	4 904
Ostovelat ja muut velat		15 550	15 550	15 550
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat		15 550	15 550	15 550
Rahoitusvelat, yhteensä		49 157	49 157	49 583

31.12.2017 1000 euroa	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Jaksotettuun hankinta- menoon	Tasearvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Pitkäaikaiset saamiset		151	151	151
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		151	151	151
Myyntisaamiset ja muut saamiset		15 798	15 798	15 798
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		15 798	15 798	15 798
Rahavarat		6 209	6 209	6 209
Rahoitusvarat, yhteensä		22 158	22 158	22 158
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		17 492	17 492	17 781
Pääomalainat		26 024	26 024	26 024
Rahoitusleasingvelat		558	558	558
Pitkäaikaiset korolliset velat		44 074	44 074	44 362
Lainat rahoituslaitoksilta		2 531	2 531	2 531
Rahoitusleasingvelat		455	455	455
Lyhytaikaiset korolliset velat		2 986	2 986	2 986
Ostovelat ja muut velat		12 000	12 000	12 000
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat		12 000	12 000	12 000
Rahoitusvelat, yhteensä		59 060	59 060	59 349
Rahoitusvarat				
Pitkäaikaiset saamiset		133	133	133
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		133	133	133
Myyntisaamiset ja muut saamiset		19 464	19 464	19 464
Lyhytaikaiset rahoitusvarat		19 464	19 464	19 464
Rahavarat		2 364	2 364	2 364
Rahoitusvarat, yhteensä		21 961	21 961	21 961
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta		15 641	15 641	15 799
Pääomalainat		19 396	19 396	19 396
Rahoitusleasingvelat		388	388	388
Pitkäaikaiset korolliset velat		35 425	35 425	35 583
Korkojohdannaiset	172		172	172
Muut pitkäaikaiset rahoitusvelat	172		172	172
Lainat rahoituslaitoksilta		9 643	9 643	9 643
Rahoitusleasingvelat		306	306	306
Lyhytaikaiset korolliset velat	0	9 950	9 950	9 950
Korkojohdannaiset	71		71	71
Ostovelat ja muut velat		10 457	10 457	10 457
Muut lyhytaikaiset rahoitusvelat	71	10 457	10 528	10 528
Rahoitusvelat, yhteensä	244	55 831	56 074	56 233

Lainat rahoituslaitoksilta sekä 1.1.2017 taseeseen sisältynyt korkojohdannainen ovat luokiteltu käyvän arvon arvostuksen hierarkiatasolle 2.

3.4. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen, taseeseen ja kassavirtoihin. Konserni altistuu liiketoiminnassaan korko-, luotto- ja vastapuoli- sekä maksuvalmiusriskille. Rahoitusasioista vastaavat taloushenkilöstö ja operatiivinen johto.

Konsernilla on kassavaroihin liittyviä korollisia saamisia ja velkoja, mutta muutoin sen tuotot ja liiketoiminnan rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen muutoksista. Konsernin pääasialliset rahoitusvelat koostuvat korollisista veloista sekä osto- ja muista veloista. Konserni ei sovelta suojauslaskentaa.

Korkoriski

Konsernin korkoriskin hallinnan tavoitteena on minimoida korkojen vaihtelun aiheuttamat muutokset konsernin tulokseen ja kassavirtoihin. Konsernin korkoriski muodostuu pitkäaikaisista, vaihtuvakorkoisista velkasopimuksista sekä korollisista rahoitusvaroista. Korkotason muutokset vaikuttavat tuloslaskelma- ja tase-eriin sekä kassavirtaan. Konserni voi ottaa pitkäaikaista velkaa sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisena. Vaihtuva- ja kiinteäkorkoisten velkojen suhdetta voidaan muuttaa tarvittaessa korkojohdannaisilla. Konserni on aiemmin käyttänyt koronvaihtosopimuksia korkoriskinsä hallinnassa. Tilinpäätöshetkellä konsernilla ei ollut voimassa koronvaihtosopimusta. Korkoriskin herkkyyksianalyysin mukaan yhden prosenttiyksikön korkojen nousu olisi kasvattanut konsernin nettorahoituskuluja 0,3 miljoonaa euroa ennen veroja. Yhden prosenttiyksikön muutoksella ei olisi ollut merkittävää vaikutusta konsernin taseeseen. Korkotason muutoksilla ei ole raportointikaudella ollut tavallisuudesta poikkeavaa vaikutusta konsernin liiketoimintaan.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli korollisia, vakuudellisia rahoituslaitoslainoja 32,3 (2017: 20,0) miljoonaa euroa.

Luotto- ja vastapuoliriski

Luottoriski on riski taloudellisesta menetyksestä, joka syntyy siinä tapauksessa, että asiakas ei pysty suoriutumaan sopimusvelvoitteistaan. Konsernin luottoriski liittyy vastapuoliin, joilta on avoimia saatavia tai joiden kanssa konsernilla on pitkäaikaisia sopimuksia. Konserni altistuu luottoriskille pääasiassa konsernin myyntisaamisten ja asiakassopimuksiin perustuvien omaisuuserien kautta. Luottoriskin enimmäismäärä on edellä mainittujen erien yhteenlaskettu tasearvo.

Konsernin luottoriskin hallinnan välineinä ovat esimerkiksi ennakkomaksujen vastaanotto, projektien etupainotteiset maksuohjelmat sekä asiakkaiden taustatietojen perusteellinen selvitys. Valtion ja kuntien valvomilta yksiköiltä liittyviin saataviin luottoriskin arvioidaan olevan merkittävästi alhaisempi.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko objektiivista näyttöä jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Mikäli arvonalentumisesta on perusteltua näyttöä, arvioidaan rahoitusvarasta kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on erän käypä arvo, ja kirjataan arvonalentumistappio siltä osin kuin kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä rahoitusvaran mahdollisesta arvonalentumisesta.

Myyntisaamisten ikäjakauma

1000 euroa	Eräntymättömät	0-30 päivää	30-90 päivää	Yli 90 päivää	Yhteensä
2018	18 949	1 060	0	61	20 070
2017	13 962	1 038	37	188	15 224

Myyntisaamisiin tai asiakassopimuksiin perustuviin omaisuuseriin ei kohdistu arvonalentumistappioita eikä niistä ole odotettavissa merkittäviä luottotappioita. Tilikaudella ei toteutunut merkittäviä luottotappioita liiketoiminnan transaktioista.

Likviditeettiriski

Konsernin pyrkimyksenä on turvata rahoituksen saatavuus ja optimoida likvidien varojen käyttö liiketoimintojen rahoittamisessa. Emoyhtiö vastaa konsernin kokonaislikviditeetin hallinnasta sekä huolehtii, että käytettävissä on riittävät rahoituslähteet ja riittävä määrä eri rahoituslähteitä. Konsernin likviditeetin tulee kaikkina aikoina vastata konsernin kokonaislikviditeettitarvetta. Liiketoiminnan kausiluontoisuuden ja käyttöpääoman tarpeen muutosten vuoksi kausiluotonuksen merkitys on suuri. Rahoitustarpeen arvioiminen perustuu kassavirtaennusteisiin. Konsernin likviditeetti muodostuu luotollisista tileistä ja likvideistä varoista. Konserni varmistaa riittävän maksuvalmiuden tehokkaan käyttöpääomahallinnan ja tililimiittien avulla.

Konsernilla on komittoituja tililimiittejä käytössä 10,0 miljoonaa euroa, josta käytössä on 0,0 (2017: 0,0) miljoonaa euroa. Konsernin likviditeetti oli vuoden lopussa 16,1 (2017: 16,2) miljoonaa euroa, josta likvidit varat 6,1 (2017: 6,2) miljoonaa euroa ja käyttämättömät luottolimiitit 10,0 (2017: 10,0) miljoonaa euroa. Konserni raportoi lainanantajilleen lainakovenantit kolmen kuukauden välein. Lainoihin liittyvät taloudelliset kovenantit liittyvät nettovelan ja käyttökatteen suhteeseen sekä kassavirtaan. Kovenantit eivät olleet rikkoutuneet tilinpäätöshetkellä.

Rahoitusvelkojen sopimusperusteiset rahavirrat, jotka sisältävät korot

2018					
1000 euroa	2019	2020	2021-2022	2023→	Yhteensä
<i>Rahalaitoslainat</i>	5 109	5 440	24 013	0	34 562
<i>Leasingvelat</i>	538	402	398	8	1 346
<i>Ostovelat ja muut velat</i>	15 550				15 550

2017					
1000 euroa	2018	2019	2020-2021	2022→	Yhteensä
<i>Rahalaitoslainat</i>	2 872	2 747	15 804	0	21 424
<i>Leasingvelat</i>	460	271	300		1 031
<i>Ostovelat ja muut velat</i>	12 000				12 000

Edellä esitetyt rahoitusvelkojen sopimusperusteiset rahavirrat eivät sisällä pääomalainoja, jotka sisältyivät vertailukaudella vieraaseen pääomaan. Tilikaudella 2018 pääomalainat muutettiin oman pääoman ehtoiseksi lainoiksi ja ne esitetään osana omaa pääomaa, koska konsernilla ei ole lainan pääomaan tai korkoon liittyvää maksuvelvoitetta. Pääomalainan määrä 31.12.2018 oli 17,4 miljoonaa euroa (2017: 24,3 miljoonaa euroa).

3.5. Pääomarakenteen hallinta

Oma pääoma koostuu osakepääomasta, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta, oman pääoman ehtoista lainoista sekä kertyneistä voittovaroista. Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan ensisijaisesti investointeja ja liiketoimintaan sitoutuvan käyttöpääoman määrää ohjaamalla. Konsernin pääoman hallinta pyrkii tavoitteiden saavuttamiseksi varmistamaan muun muassa, että se täyttää korollisiin velkoihin liittyvät kovenanttiehdot. Keskeisin pääoman hallintaa koskeva tunnusluku on korolliset nettovelat/käyttökate.

Nettovelka

1000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
<i>Korolliset velat</i>	33 607	47 060	45 374
<i>Rahavarat</i>	6 140	6 209	2 364
<i>Nettovelka</i>	27 467	40 851	43 011

3.6. Rahoituksesta johtuvien velkojen muutokset

Velat rahoitustoiminnoista

2018	Alkusaldo	Rahavirrat	Siirrot tase-erien välillä	Hankinnat	Muut ei kassavirtavaikuttavat muutokset	Loppusaldo
1000 euroa						
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i> ^{2,3)}	42 493	6 572	-21 162		-138	27 766
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i> ²⁾	2 255	-1 736	3 800			4 318
<i>Osamaksuvelat</i> ¹⁾	2 312	-789				1 523
Kokonaisvelat rahoitustoiminnoista	47 060	4 047	-17 362		-138	33 607

¹⁾ Osamaksuvelat sisältyvät investointien rahavirtaan

²⁾ Pitkä- ja lyhytaikaiset leasingvelat on esitetty rahavirralla yhdellä rivillä

³⁾ Siirto tase-erien välillä sisältää pääomalainojen konvertoinnin omaan pääomaan

2017	Alkusaldo	Rahavirrat	Siirrot tase-erien välillä	Hankinnat	Muut ei kassavirtavaikuttavat muutokset	Loppusaldo
1000 euroa						
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i> ²⁾	34 719	9 704	-1 800		-130	42 493
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i> ²⁾	9 668	-9 214	1 800			2 255
<i>Osamaksuvelat</i> ¹⁾	987	1 325				2 312
Kokonaisvelat rahoitustoiminnoista	45 374	1 815			-130	47 060

¹⁾ Osamaksuvelat sisältyvät investointien rahavirtaan

²⁾ Pitkä- ja lyhytaikaiset leasingvelat on esitetty rahavirralla yhdellä rivillä

4. Käyttöpääoma

4.1. Vaihto-omaisuus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Hankintameno sisältää välittömät raaka-ainemenot, välittömät työsuorituksesta johtuvat menot sekä normaalin toiminta-asteen perusteella kohdistettavan osuuden muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Aineiden ja tarvikkeiden hankintameno määritetään painotetun keskihinnan menetelmällä. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Konsernilla ei ole merkittävää määrää vaihto-omaisuutta.

4.2. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Myyntisaamiset ja muut saamiset

1000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
<i>Myyntisaamiset</i>	20 070	15 224	19 452
<i>Asiakassopimuksiin perustuvat omaisuuserät</i>	10 806	5 690	10 862
<i>Lainasaamiset</i>	2	4	0
<i>Muut saamiset</i>	550	570	11
<i>Siirtosaamiset</i>	142	305	592
<i>Myyntisaamiset ja muut saamiset, yhteensä</i>	31 572	21 793	30 918
<i>Jaksotetut henkilöstökulut</i>	19	101	4
<i>Muut siirtosaamiset</i>	123	205	588
<i>Siirtosaamiset yhteensä</i>	142	305	592

Saamisiin liittyvistä riskeistä ja arvonalentumiseen liittyvistä laadintaperiaatteista on kerrottu rahoituksen liitetiedossa 3.3 ja 3.4.

4.3. Ostovelat ja muut velat

Ostovelat ja muut velat

1000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
<i>Saadut ennakot</i>	0	103	345
<i>Ostovelat</i>	13 264	10 085	6 857
<i>Asiakassopimuksiin perustuvat velat</i>	7 304	5 726	4 703
<i>Muut velat</i>	2 286	1 813	3 326
<i>Siirtovelat</i>	7 662	8 715	6 489
<i>Ostovelat ja muut velat, yhteensä</i>	30 517	26 441	21 719
<i>Korkovelat</i>	196	3 632	1 867
<i>Jaksotetut henkilöstökulut</i>	7 097	4 810	4 176
<i>Muut siirtovelat</i>	370	273	445
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	7 662	8 715	6 489

5. Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

5.1. Aineelliset hyödykkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettynä. Hankintamenuon sisällytetään kaikki menot, jotka aiheutuvat välittömästi käyttöomaisuuserän hankinnasta, mukaan lukien luotettavasti seurattavissa olevat asennus- sekä kuljetuskustannukset. Hankintahintaan ei sisällytetä mahdollisen osamaksurahoituksen korkokustannuksia.

Aineellisten hyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin.

Poistot lasketaan jaksottamalla hankintamenuo jäännösarvolla vähennettynä hyödykkeiden arvioidulle taloudelliselle vaikutusajalle seuraavasti:

- Rakennukset 4 / 7% menojäännös
- Rakennelmat 20% menojäännös
- Rakennusten tekniset laitteet 25% menojäännös
- Koneet ja kalusto 5 vuotta
- Raskas kalusto 5/10 vuotta
- Pontit ja raudat 4 vuotta
- Kuorma- ja pakettiautot 5 vuotta
- Kalusto ja muu irtain omaisuus 5 vuotta
- Muut aineelliset hyödykkeet 4 vuotta

Konserni ei kirjaa käyttöomaisuudeksi esimerkiksi alle 3 vuoden ajan kestäviä työkaluja. Käyttöomaisuuden ylläpitoon liittyvät huolto- ja ylläpitokustannukset konserni kirjaa kauden kuluksi. Merkittävät parannus- tai lisäinvestoinnit kirjataan omaisuuserän hankintamenuoksi ja poistetaan päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusajana.

Kiinteistöihin liittyvät kiinteistökiinnitykset on esitetty liitetiedossa 8.2.

Konserni on muuttanut poistomenetelmää 1.1.2018 alkaen ja siirtynyt käyttämään koneiden ja kaluston sekä muiden aineellisten hyödykkeiden osalta tasapoistoja. Vuoden 2017 poistot on tehty menojäännöspoistomenetelmän mukaisesti, eikä vertailutietoja ole oikaistu. Tasapoistoja kirjattaessa kirjanpidon ja verotuksen poistojen välille syntyy väliaikaista eroa, mistä kirjattu laskennallinen vero on esitetty liitetiedossa 6.2. Kirjauskäytännön muutoksella ei ole olennaista vaikutusta tilikausien vertailukelpoisuuteen.

Aineellisten hyödykkeiden muutokset

2018	Maa ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Rakennukset ja rakennelmat, IFRS 16	Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto, IFRS 16	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
1000 euroa								
Hankintamenuo 1.1.	887	3 356	523	7 082	888	908	5	13 649
Hankinnat				2 128				2 128
Lisäykset		39	312	3 162	554		135	4 202
Vähennykset	-33	-8		-565	-78			-683

<i>Siirrot erien välillä</i>				5			-5	
<i>Hankintameno 31.12.</i>	854	3 387	835	11 813	1 364	908	135	19 296
<i>Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.</i>		-1 078	-170	-1 764	-234	-158		-3 404
<i>Hankinnat</i>								
<i>Vähennysten kertyneet poistot</i>		1		16	52			68
<i>Siirtojen kertyneet poistot</i>								
<i>Kauden poisto</i>	-59	-184	-213	-1 588	-335	-154		-2 532
<i>Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.</i>	-59	-1 261	-383	-3 336	-517	-312		-5 869
<i>Tasearvo 31.12.</i>	795	2 126	452	8 477	847	596	135	13 427

2017	Maa ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Rakennukset ja rakennelmat, IFRS 16	Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto, IFRS 16	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
1000 euroa								
<i>Hankintameno 1.1.</i>	886	2 821	326	3 459	368	905		8 765
<i>Hankinnat</i>				1 764				1 764
<i>Lisäykset</i>	1	535	197	2 525	520	3	5	3 785
<i>Vähennykset</i>				-666				-666
<i>Siirrot erien välillä</i>								
<i>Hankintameno 31.12.</i>	887	3 356	523	7 082	888	908	5	13 649
<i>Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.</i>		-875						-875
<i>Hankinnat</i>				-310				-310
<i>Vähennysten kertyneet poistot</i>								
<i>Siirtojen kertyneet poistot</i>								
<i>Kauden poisto</i>		-203	-170	-1 454	-234	-158		-2 220
<i>Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.</i>		-1 078	-170	-1 764	-234	-158		-3 404
<i>Tasearvo 31.12</i>	887	2 279	352	5 318	654	750	5	10 244

5.1.1. Leasing vuokrat IFRS 16

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Vuokrat

Konserni on ottanut käyttöön uuden IFRS16 -standardin 1.1.2017.

IFRS 16 sisältää kattavan mallin vuokrajärjestelyiden tunnistamiseen ja tilinpäätöskäsittelyyn sekä vuokralle ottajille, että vuokralle antajille. Standardi korvaa IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 erottaa vuokrasopimukset ja palvelusopimukset sen perusteella, onko sopimuksessa yksilöityä omaisuuserää, jonka määräysvalta on asiakkaalla. Kaikista vuokralle ottajien vuokrasopimuksista kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vastaava velka (ts. kaikilla sopimuksilla on tasevaikutus), lyhytaikaisia vuokrasopimuksia ja vähäarvoisia vuokrakohteita koskevia sopimuksia lukuun ottamatta.

Käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan sopimuksen alkamisajankohtana hankintamenoon ja myöhemmin hankintamenoon, josta on vähennetty kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot sekä jota on oikaistu vuokrasopimusvelan mahdollisten uudelleenarvostusten vaikutuksilla. Vuokrasopimusvelka arvostetaan sopimuksen alkamisajankohtana niiden vuokrien nykyarvoon, joita ei kyseisenä päivänä ole maksettu. Myöhemmän ajan hetkenä vuokrasopimusvelan määrään vaikuttavat muun muassa vuokrasopimusvelan kerryttämä korko, maksetut vuokrat sekä sopimusmuutosten vaikutukset.

Standardi vaikuttaa taseeseen ja siihen perustuviin tunnuslukuihin, kuten velkojen ja oman pääoman suhteeseen. Lisäksi IFRS 16 vaikuttaa tuloslaskelmaan, sillä yritys kirjaa nyt korkokulun vuokrasopimusvelasta sekä poiston "käyttöoikeus"-omaisuuserästä (ts. omaisuuserästä, joka kuvastaa oikeutta käyttää vuokralle otettua omaisuuserää). IFRS 16 vaikuttaa myös rahavirtalaskelmaan, kun vuokratulua ei enää esitetä kokonaisuudessaan liiketoiminnan rahavirroissa. Ainoastaan vuokrasopimusvelan koron osuus vuokrista voidaan esittää liiketoiminnan rahavirtoina. Vuokrasopimusvelan pääomaa koskeva osuus esitetään rahoituksen rahavirtana. Lyhytaikaisiin tai arvoltaan vähäisiä kohteita koskeviin vuokrasopimuksiin liittyvät maksut sekä muuttuvat vuokrat, joita ei oteta huomioon vuokrasopimusvelkaa määritettäessä, esitetään edelleen liiketoiminnan rahavirroissa.

Konsernissa IFRS 16 mukaisesti tunnistettavia hyödykeryhmiä ovat toimitilat sekä autot, joita on vuokrattu tavanomaisin ehdoin. Konsernissa ei ole tunnistettu palvelusopimuksia, joista olisi tunnistettu erikseen IFRS 16 mukaisesti aktivoitavia hyödykkeitä. Lyhytaikaisina vuokrasopimuksina konsernissa käsitellään projektikohtaiset hyödykkeet, joissa irtisanomisaika on alle 6 kuukautta. Tietokoneet, tabletit, printterit ja vastaavat käsitellään arvoltaan vähäisinä hyödykkeinä. Konserni käyttää IFRS 16.4 mukaista helpotussääntöä eikä sovelle IFRS 16 standardia aineettomiin hyödykkeisiin.

Diskonttokorkona käytetään yhtiön vieraan pääoman kustannusta, jonka osatekijät ovat viitekorko sekä luottoriskimarginaali, joko sopimuksentekohetkellä tai ennen 1.1.2017 alkaneista sopimuksista siirtymähetkellä.

Yhtiö käyttää IFRS 16 mukaista helpotusta, eikä tee täystakautuvaa laskentaa, joten ennen siirtymähetkeä tehdyt sopimukset kirjataan käyttöomaisuuteen 1.1.2017 diskontatun leasing-velan suuruusena.

Johdon harkinta - Vuokrat

Johto tekee merkittäviä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja määrittäessään vuokrasopimusten arvoa taseessa. Johdon tulee arvioida vuokrasopimusten liittyvien optioiden käyttöä sekä toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokra-aikaa. Lisäksi johto arvioi käytettävän diskonttokoron suuruutta kullekin käyttöomaisuuserälle ottaen huomioon siihen liittyvät riskit ja markkinatilanteen.

Vuokrasopimuksiin liittyvät liitetiedot

1000 euroa	2018	2017	1.1.2017
Vuokrasopimusvelka			
<i>Lyhytaikainen</i>	518	455	306
<i>Pitkäaikainen</i>	792	558	388
<i>Myöhemmin alkavat sopimukset, joihin on sitouduttu, diskonttaamaton vuokravastuu</i>	131		
Vuokrasopimuksista johtuva lähtevä rahavirta yhteensä*	1 549	1 385	

*) Sisältää myös lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten hyödykkeiden vuokrat

IFRS 16 mukaisesti kirjatut käyttöomaisuuserät ja niistä tehty poistot on eritelty taulukossa "Aineellisten hyödykkeiden muutokset". Leasingsopimusten korkokulut on esitetty liitetiedossa 3.2 ja leasingsopimuksiin perustuvien maksujen maturiteetti liitetiedossa 3.4. Lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten vuokrasopimusten kulut on esitetty liitetiedossa 2.3.

5.2. Aineettomat hyödykkeet

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköisestä, että omaisuuseräistä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Yrityshankintojen yhteydessä hankitut aineettomat hyödykkeet kirjataan taseeseen erilleen liikearvosta, mikäli ne täyttävät hyödykkeen määritelmän: ne ovat eriteltävissä tai perustuvat sopimukseen tai laillisiin oikeuksiin. Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet koostuvat mm. asiakassuhteiden ja tilauskannan arvosta. Niillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, joka vaihtelee kahdesta kymmeneen vuoteen.

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Liikearvosta ei kirjata poistoja, vaan sille tehdään vuosittain arvonalennustestaus.

Konsernin aineettomat hyödykkeet koostuvat IT-järjestelmien lisensseistä, ohjelmistojen ja järjestelmien käyttöönottokustannuksista, soranotto-oikeuksista, maanlajitusluvista, asiakkuuksista sekä liikearvosta. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, poistetaan tulosvaikutteisesti niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

- | | |
|--|---------------|
| - Aineettomat hyödykkeet pl. alla mainitut | 4 vuotta |
| - Soranotto-oikeudet | Käytön mukaan |
| - Asiakassuhteet ja tilauskanta | 2-10 vuotta |

Konsernilla ei ole aktivoitavia kehittämismenoja.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset

2018	Aineettomat oikeudet	Tilaukanta	Asiakkuudet	Muut pitkävaikuttiset menot	Aineettomat hyödykkeet	Liikearvo	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
1000 euroa							
Hankintameno 1.1.	462	3 456	941	245	5 104	35 594	40 697
Hankinnat							
Lisäykset	33			61	94		94
Vähennykset							
Hankintameno 31.12.	495	3 456	941	306	5 198	35 594	40 791
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-71	-3 456	-16	-146	-3 689		-3 689
Hankinnat							
Vähennysten kertyneet poistot							
Kauden poisto	-365		-94	-48	-507		-507
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-435	-3 456	-110	-195	-4 195		-4 195
Tasearvo 31.12	59		831	112	1 002	35 594	36 596

2017	Aineettomat oikeudet	Tilaukanta	Asiakkuudet	Muut pitkävaikuttiset menot	Aineettomat hyödykkeet	Liikearvo	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
1000 euroa							
Hankintameno 1.1.	252	3 456		150	3 857	26 326	30 183
Hankinnat			941		941	9 268	10 209
Lisäykset	210			96	305		305
Vähennykset							
Hankintameno 31.12.	462	3 456	941	245	5 104	35 594	40 697
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-2	-2 871		-83	-2 957		-2 957
Hankinnat							
Vähennysten kertyneet poistot							
Kauden poisto	-69	-585	-16	-63	-732		-732
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-71	-3 456	-16	-146	-3 689		-3 689
Tasearvo 31.12	391	0	925	99	1 415	35 594	37 009

5.3. Arvonlennus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Arvonlennus

Liikearvosta, sekä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, ei kirjata poistoja, vaan niille tehdään arvonalentumistesti vuosittain tai sitä useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset antavat viitteitä arvonalentumisesta. Muut omaisuuserät testataan arvonalentumisen varalta aina, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, ettei kirjanpitoarvoa vastaavaa rahamäärää mahdollisesti saada kerrytyksi.

Määrä, jolla omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän, kirjataan arvonalentumistappiona. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla tai sen käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Omaisuuserät ryhmitellään arvonalentumisen arviointia varten alimmille tasoille, joilla kertyy pitkälti muiden omaisuuserien tai omaisuuseräryhmien rahavirroista riippumattomia yksilöitävissä olevia rahavirtoja (rahavirtaa tuottavat yksiköt).

Rahoitusvaroihin kuulumattomia omaisuuseriä – liikearvoa lukuun ottamatta – joista on kirjattu arvonalentumistappio, tarkastellaan jokaisen raportointikauden lopussa sitä silmällä pitäen, olisiko arvonalentuminen syytä peruuttaa. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista.

Johdon harkinta - Arvonlennus

Johto tekee merkittäviä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja määrittäessään liikearvon testaamisen tasoa ja selvittäessään, onko viitteitä sen arvonalentumisesta.

Laskennassa käytettävissä rahavirtaennusteissa sekä laskennan parametreja valittaessa käytetään harkintaa, joka perustuu konsernin aiempaan historiaan, vallitseviin markkinaolosuhteisiin sekä kunkin raportointikauden lopussa tehtäviin ennakoiviin arvioihin.

Konsernin liikearvo oli vuonna 2018 35,6 miljoonaa euroa (2017: 35,6 miljoonaa euroa). Konsernilla on yksi rahavirtaa tuottava yksikkö, Kreate-konserni, joka on alin taso, jolla konserni seuraa liikearvoa. Tilikauden aikana hankittujen yritysten liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottavalle yksikölle hankintapäivänä.

Arvonalentumistestaus

Konsernin liikearvo on testattu 31.12.2018, sekä kausilta 2014-2017. Konserni tekee jatkossa liikearvon arvonalentumistestauksen vuosittain, tai kun esiintyy viitteitä, että kerrytettävissä oleva rahamäärä saattaa olla alle kirjanpitoarvon.

Arvonalentumistestauksessa yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttöarvoon perustuen. Rahavirtaennusteet pohjautuvat vahvistettuun budjettiin 2019 sekä vahvistettuun strategiaan vuosille 2020-2021. Ennusteperiodin keskeisiä oletuksia ovat yhtiön arviot inframarkkinoiden kehityksestä, projektien kannattavuudesta sekä käyttöpääoman tarpeesta. Rahavirrat, jotka ulottuvat kolmen vuoden ennustejakson jälkeiselle ajalle, on laskettu käyttäen ns. terminaaliarvomenetelmää. Terminaaliarvon kasvun määrittelemisessä on käytetty johdon konservatiivista arvioita kassavirran pitkän aikavälin kasvusta. Terminaaliarvon kasvutekijänä on käytetty 0,2%:n (2017: 0,5%) vuotuista kasvua. Arvio tulevasta kehityksestä perustuu yhtiön aiempaan kokemukseen markkinoiden kehityksestä, ja arvioiden teossa on hyödynnetty eri julkisten tutkimuslaitosten markkinoiden kehitystä koskevia ennusteita.

Rahavirtojen diskonttokorko on määritetty keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen (WACC) avulla. WACC:n keskeisimmät tekijät ovat riskitön korko, markkinariskipreemio, toimialakohtainen beta-kerroin, vieraan pääoman kustannus sekä oman ja vieraan pääoman suhde. Diskonttokorko on määritetty ennen veroja sekä verojen jälkeen. Konserni on käyttänyt laskelmissaan 10,5 (2017: 10,0) prosentin veroja edeltävää WACC:ia.

Arvon alentumistestauksen perusteella tuloslaskelmaan ei kirjattu arvonalentumistappioita. Konsernin rahaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä ylitti niiden kirjanpitoarvon merkittävästi.

Herkkyysanalyysi

Yhtiö on arvioinut, ettei mikään oletettavissa oleva muutos keskeisissä oletuksissa saisi aikaan tilannetta, jossa rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittäisi sen kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvon alentumistestauksen yhteydessä suoritettiin herkkyysanalyysi, jossa diskonttokorkoa nostettiin 2 prosenttiyksikköä (2017: 0) ja kannattavuutta (käyttökate) laskettiin 0,8 (2017: 0,8) prosenttiyksikköä. Lisäksi suoritettiin herkkyysanalyysi, missä diskonttokorkoa nostettiin 9 (2017: 12) prosenttiyksikköä ja terminaaliarvon kasvuvauhtia laskettiin 1 (2017: 1) prosenttiyksikkö. Herkkyysanalyysien perusteella todennäköisyys liikearvon arvonalentumistappiolle oli matala.

Johdon näkemyksen mukaan perusoletusten muutoksia ei tule tulkita osoituksena niiden toteutumisen todennäköisyydestä. Herkkyysanalyysit ovat hypoteettisia ja niihin tulee suhtautua varauksella.

6. Verotus

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tuloverot

Kauden verokuluna tai -tuottona esitetään tilikauden verotettavasta tulosta kunkin maan tuloverokannan perusteella maksettava vero oikaistuna väliaikaisista eroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista johtuvien laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutoksilla.

Laskennalliset verot kirjataan omaisuuserien ja velkojen verotuksellisten arvojen ja niiden konsernitilinpäätöksen mukaisten kirjanpitoarvojen välisestä väliaikaisista eroista täysimääräisinä velkamenetelmää käyttäen. Liikearvon alkuperäisestä kirjaamisesta johtuvaa laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, eikä laskennallista veroa kirjata silloin, kun se johtuu omaisuuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon. Laskennalliset verot määritetään niiden verokantojen (ja -lakien) perusteella, jotka on säädetty tai käytännössä hyväksytty raportointikauden loppuun mennessä ja joita odotetaan sovellettavan, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai laskennallinen verovelka suoritetaan.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, jos yrityksellä on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään ja kun laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat vähennetään toisistaan, jos yrityksellä on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus niiden kuittamiseen toisiaan vastaan ja kun suoritus on tarkoitus toteuttaa nettomääräisesti tai saaminen ja velka on tarkoitus realisoida samanaikaisesti. Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain, jos on todennäköistä, että käytettävissä on verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikaiset erot ja tappiot pystytään hyödyntämään.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi jos ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan vastaavasti muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan.

Johdon harkinta – Verot

Veroja kirjatessa merkittävin johdon arvio kohdistuu laskennallisten verosaamisten kirjaamisperusteisiin. Laskennallista verosaamista tappioista tai vähentämättä jääneistä etuyhteyskoroista kirjataan vain, jos johto arvioi, että tulevaisuudessa kertyy riittävästi verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömiä verotustappioita tai vähentämättä jääneitä etuyhteyskorkoja voi käyttää.

Johto arvioi veroilmoituksissa otettuja kantoja tilanteissa, joissa verolainsäädäntö jättää tilaa tulkinnoille. Tällaisissa tilanteissa kirjattavat verovelat perustuvat johdon arvioihin. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa, joten lopullisen veron määrään liittyy epävarmuutta.

6.1. Tuloslaskelman tuloverot

Tuloverot

1000 euroa	2018	2017
<i>Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero</i>	-723	-659
<i>Edellisten tilikausien verot</i>	7	7
<i>Laskennallisten verojen muutos</i>	-178	7
<i>Tuloverot yhteensä</i>	-894	-645

Tuloslaskelman verokulun ja emoyhtiön verokannalla (20%) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

1000 euroa	2018	2017
<i>Voitto/tappio ennen veroja</i>	4 714	1 629
<i>Vero Suomen verokannan mukaisesti laskettuna (20%)</i>	-943	-326
<i>Edellisiin tilikausiin kohdistuvat verot</i>	7	7
<i>Vähennyskeltottomat kulut</i>	-251	-248
<i>Verovapaat tuotot</i>	0	0
<i>Osuus osakkuusyritysten tuloksesta</i>	294	60
<i>Muut erät</i>	-8	-138
<i>Tuloslaskelman verokulu/-tuotto</i>	-894	-645

6.2. Taseen laskennalliset verot

Taseen laskennalliset verosaamiset ja -velat

	1.1.2018	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Hankinnat	31.12.2018
1000 euroa					
<i>Laskennalliset verosaamiset</i>					
<i>Varaukset</i>	13	-13			0
<i>Muut erät</i>	1	1			2
<i>Laskennalliset verosaamiset yhteensä</i>	14	-12			2
<i>Laskennalliset verovelat</i>					
<i>Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus</i>	185	156			341
<i>Rahoituksen erät</i>	58	57	-29		85
<i>Muut erät</i>	46	-46			
<i>Laskennalliset verovelat yhteensä</i>	288	167	-29		426
	1.1.2017	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Hankinnat	31.12.2017
1000 euroa					
<i>Laskennalliset verosaamiset</i>					
<i>Varaukset</i>	6	6			13
<i>Muut erät</i>	49	-47			1
<i>Laskennalliset verosaamiset yhteensä</i>	55	-41			14
<i>Laskennalliset verovelat</i>					
<i>Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus</i>	117	-120		188	185
<i>Rahoituksen erät</i>	32	26			58
<i>Muut erät</i>		46			46
<i>Laskennalliset verovelat yhteensä</i>	149	-48		188	288

Konsernilla on kirjaamattomia laskennallisia verosaamisia kertyneistä ja verotuksessa vähentämättömistä etuhyteyskoroista 1,1 miljoonaa euroa (2017: 0,8 miljoonaa euroa).

7. Konsernirakenne

7.1. Tytäryhtiöt

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Tytäryhtiöt

Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan siitä päivästä lukien, jona konserni saa niihin määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava kokonaisvastike määritetään luovutettavien varojen, vastattavaksi otettavien velkojen ja mahdollisten konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypänä arvona. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluksi toteutuessaan. Yksilöitävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin (käyvän arvon hierarkia taso 3). Se osuus maksetusta vastikkeesta, jota ei voida allokoita tunnistettavissa oleviin, yksilöitäviin varoihin, kirjataan liikearvoksi.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

KE Holding Oy -konsernin muodostaa emoyhtiö KE Holding Oy yhdessä 100 % omistamiensa tytäryhtiöiden kanssa.

Konsernirakenne

	Kotipaikka	Emoyhtiö	Konsernin omistusosuus		
			31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Emoyhtiö					
<i>KE Holding Oy</i>	Helsinki				
Tytäryhtiöt					
<i>Kreate Oy</i>	Helsinki	KE Holding Oy	100%	100%	100%
<i>Kreate Rata Oy (aiemmin Railtek Oy Rata)</i>	Helsinki	Kreate Oy	100%	100%	
<i>Railtek Oy Insa</i>	Helsinki	Kreate Oy	Fuusioitu Kreate Rata Oy:n	100%	

7.2. Muutokset konsernirakenteessa

Kreate Oy osti 19.4.2018 liiketoimintakauppana koko Varkauden Louhinta Oy:n liiketoiminnan sisältäen koneet ja kaluston sekä henkilöstön. Liiketoimintakaupan yhteydessä Varkauden Louhinta Oy:n 15 työntekijää siirtyi Kreate Oy:lle vanhoina työntekijöinä. Kaupan tarkoituksena on ollut konsernin strategian mukaisen liiketoimintaportfolion kehittäminen ja erityisesti kalliorakentamisen liiketoiminnan vahvistaminen.

31.10.2017 Kreate Oy osti Railtek Oy Insan ja Railtek Oy Radan koko osakekannat. Kaupan tarkoituksena on ollut hankkia osaavia resursseja, yhtiö- ja työntekijäkohtaisia referenssejä sekä vahvistaa konsernin strategian mukaista liiketoimintaportfoliota ja erityisesti ratarakentamisen liiketoimintaa. Hankinnasta kirjattu liikearvo kohdistuu yhtiön mukana siirtyviin referensseihin ja henkilöstön erikoisosaamiseen.

Sekä Varkauden Liiketoiminnan että Railtek Oy Radan ja Insan hankintojen vaikutus on ollut alle 5% konsernin liikevaihdosta.

Hankinnat

1000 euroa	2018	2017
Käteisvaroilla maksettu vastike	2 128	12 282
Yhtiön taseessa arvostettujen varojen käypä arvo *	2 228	3 625
Asiakkuudet		941
Varat yhteensä	2 228	4 566
Yhtiön taseessa arvostetun vieraan pääoman käypä arvo	100	1 364
Velat yhteensä	100	1 364
Laskennalliset verot		188
Nettovarallisuuden käypä arvo	2 128	3 014
Liikearvo	0	9 268

*) 2017 hankinta sisältää rahavaroja 1,2 miljoonaa euroa.

Kreate Oy:n vuonna 2017 hankkima Railtek Oy Insa fuusioitui 30.9.2018 Railtek Oy Rataan ja samalla yhtiön nimi muuttui Kreate Rata Oy:ksi.

7.3. Osakkuusyhtiöt

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöitä ovat kaikki yritykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa eikä yhteistä määräysvaltaa. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa 20–50 % äänivallasta. Osakkuusyhtiöihin tehdyt sijoitukset kirjataan alun perin hankintamenoona, ja sen jälkeen ne käsitellään pääomaosuusmenetelmällä

Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitukset kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä ja sen jälkeen niitä oikaistaan kirjaamalla konsernin osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista tulosvaikutteisesti ja konsernin osuus sijoituskohteen muiden laajan tuloksen erien muutoksista muihin laajan tuloksen eriin. Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä saadut tai saatavat osingot vähentävät sijoituksen kirjanpitoarvoa.

Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien sijoituskohteiden noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita.

KFS Finland Oy on Keller Grundläggning Ab:n kanssa perustettu pohjarakentamiseen erikoistunut yhteisyritys, jossa kummallakaan omistajalla ei ole määräysvaltaa. KFS Finland Oy on hankkinut omistukseensa vuonna 2017 Sotkamon Porapaalu Oy:n, joka on vuonna 2018 fuusioitunut KFS Finland Oy:hyn.

	Kotipaikka	Emoyhtiö	Konsernin omistusosuus		
			31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Osakkuusyhtiöt					
<i>KFS Finland Oy</i>	Tuusula	Kreate Oy	50%	50%	50%
<i>Sotkamon Porapaalu Oy</i>	Tuusula	KFS Finland Oy	Fuusioitunut KFS Finland Oy:hyn	50%	

Sijoitukset osakkuusyhtiöihin

1000 euroa	31.12.2018	31.12.2017	1.1.2017
Osuudet osakkuusyhtiöissä	6 591	5 137	5 087
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	1 300	2 300	

Taloudellisen informaation yhteenveto osakkuusyhtiöissä

1000 euroa	2018	2017	1.1.2017
<i>Pitkäaikaiset varat</i>	7 614	8 969	2 737
<i>Lyhytaikaiset varat ¹⁾</i>	4 423	4 674	3 933
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma²⁾</i>	4 152	5 084	1 025
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	3 558	4 754	2 518
<i>Nettovarallisuus</i>	4 328	3 805	3 126
<i>Liikevaihto</i>	36 873	19 557	
<i>Liiketulos ³⁾</i>	4 512	1 048	
<i>Tilikauden tulos ⁴⁾</i>	3 111	684	
<i>Osakkuusyhtiöstä tilikaudella saadut osingot</i>		250	

1) Lyhytaikaiset varat sisältävät rahavaroja 1,8 (2017: 0,5) miljoonaa euroa

2) Pitkäaikaiset velat sisältävät korollisia velkoja 3,0 (2017: 5,1) miljoonaa euroa

3) Liiketulos sisältää poistoja 1,1 (2017: 0,6) miljoonaa euroa

4) Tilikauden tulos sisältää rahoitustuottoja 0,0 (2017 0,0) miljoonaa euroa, rahoituskuluja 0,3 (2017: 0,2) miljoonaa euroa ja tuloveroja -0,9 (2017: -0,2) miljoonaa euroa

Taloudellinen informaatio ajankohdalta 31.12.2017 osakkuusyhtiöissä perustuu KFS Finland Oy:n tekemään FAS:n mukaiseen alakonsernitilinpäätökseen. Vuoden 2018 luvut perustuvat KFS Finland Oy:n erillistilinpäätökseen sisältäen Sotkamon Porapaalulta siirtyneen nettovarallisuuden. Tuloslaskelmaerissä on lisäksi huomioitu Sotkamon Porapaalun tulosvaikutus ennen fuusiota.

Taloudellisen informaation täsmäytys konsernin kirjaamaan tasearvoon / tulokseen

1000 euroa	2018	2017	1.1.2017
<i>Osakkuusyhtiöiden nettovarallisuus</i>	4 328	3 805	3 126
<i>Konsernin osuus nettovarallisuudesta (50%)</i>	2 164	1 902	1 563
<i>IFRS- ja konsernioikaisut osakkuusyhtiön nettovaroihin</i>	47	-1 146	-857
<i>Osakkuusyhtiöosakkeille hankinnassa allokoitu käypä arvo</i>	4 381	4 381	4381
<i>Osuudet osakkuusyhtiöissä konsernissa</i>	6 591	5 137	5 087
<i>Saamiset osakkuusyhtiöiltä</i>	1 300	2 300	0
<i>Sijoitukset osakkuusyhtiöihin</i>	7 891	7 437	5 087
<i>Osakkuusyhtiön tulos</i>	3 111	684	
<i>Konsernin osuus osakkuusyhtiön tuloksesta (50%)</i>	1 555	342	
<i>IFRS- ja konsernioikaisut</i>	-53	-42	
<i>Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta konsernissa</i>	1 502	300	

KFS Finland Oy laatii tilinpäätöksensä FAS -periaatteiden mukaisesti. Konsernissa yhtiön tulos ja tase oikaistaan IFRS-vienneillä, joita ovat IFRS 16 -standardin mukainen vuokrasopimusten kirjaaminen sekä Sotkamon Porapaalun IFRS:n mukaiseen hankintamenolaskelmaan liittyvät oikaisut. Sotkamon Porapaalun hankinnassa on tunnistettu yksilöitävinä varoina asiakkuudet ja tilauskanta, ja näiden poistojen vaikutus huomioidaan konsernissa tulosaikutteisesti. Vertailukauden 31.12.2017 FAS-alakonsernissa tehty liikearvopoistot on peruttu IFRS-konsernissa. Vertailukautena alakonsernitilinpäätökseen sisällytynyt poistoeron käsittely on IFRS-konsernissa peruttu ennen osakkuusyhtiöyhdistelyä. Konsernitaseessa osuuksiin osakkuusyhtiöissä kohdistuu lisäksi KFS Finland Oy:n osakkeille hankinnassa allokoitu käypä arvo.

8. Muut liitetiedot

8.1. Varaukset

Tilinpäätöksen laatimisperiaate – Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä on niiden menojen nykyarvo, joita velvoitteen täyttämisen odotetaan raportointikauden lopussa edellyttävän johdon parhaan arvion mukaan. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Tappiovarausta pienennetään tappiollisen sopimuksen tuloutumisen suhteessa.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdon sisältävä hanke luovutetaan. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemuseräiseen tietoon näiden vastuiden toteutumisesta.

Mahdollinen uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun kulujen määrä pystytään luotettavasti arvioimaan, järjestelystä on tehty sitova päätös ja siitä on tiedotettu niille, joihin se vaikuttaa.

Johdon harkinta – Varaukset

Varauksia kirjatessa johto joutuu arvioimaan, onko olemassa oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, jossa maksuvelvollisuuden toteutuminen on todennäköistä. Lisäksi johto joutuu arvioimaan velvoitteen määrää ja toteutumisajankohtaa. Varaus voidaan kirjata vain, mikäli nämä ovat luotettavasti arvioitavissa.

Varaukset

1000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiovaraukset	Muut varaukset	Varaukset yhteensä
<i>Varaus 1.1.2018</i>	386	63		449
<i>Varausten lisäykset</i>	775			775
<i>Kaudella käytetyt varaukset</i>	-112			-112
<i>Kaudella perutut varaukset</i>		-63		-63
<i>Varaus 31.12.2018</i>	1 048			1 048

1000 euroa	Takuuvaraukset	Tappiovaraukset	Muut varaukset	Varaukset yhteensä
<i>Varaus 1.1.2017</i>	1 354	32		1 386
<i>Varausten muutos</i>	-968	31		-937
<i>Varaus 31.12.2017</i>	386	63		449

8.2. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vakuudet ja vastuusitoumukset

1000 euroa	2018	2017
<i>Rahalaitoslainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset ja osakkeet</i>		
<i>Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo</i>	52 024	52 024
<i>Annetut kiinteistökiinnitykset</i>	5 392	5 392
<i>Annetut yritysikiinnitykset</i>	55 900	55 900
<i>Muut vastuusitoumukset</i>		
<i>Takaukset osakkuusyhtiöiden hyväksi</i>	418	391
<i>Takaukset muut</i>	75	100
<i>Urakkasopimusten takausvastuut</i>	36 895	30 579
<i>Vuokravastuut lyhytaikaisista ja arvoltaan vähäisistä omaisuuseristä</i>	669	609
<i>ALV vastuu</i>	253	338

Urakkasopimusten takausvastuut ovat normaaleja projektiliiketoimintaan liittyviä vastuusitoumuksia, jotka on annettu esimerkiksi sopimuksen mukaisen suorituksen vakuudeksi.

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan v. 2010 Tuusulaan valmistuneesta kiinteistöinvestoinnista tekemiään ALV-vähennyksiä, jos kiinteistön arvonlisävelvollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2019. Vastuun enimmäismäärä on 521 tuhatta euroa, josta jäljellä oleva määrä on 52 tuhatta euroa.

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan kesäkuussa 2014 Lappeenrantaan valmistuneesta toimisto/huoltohallirakennuksen kiinteistöinvestoinnista tekemiään ALV-vähennyksiä, jos kiinteistön arvonlisävelvollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2024. Vastuun enimmäismäärä on 334 tuhatta euroa, josta jäljellä oleva määrä on 200 tuhatta euroa.

Yhtiön eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevastuut on kokonaan katettu.

8.3. Lähipiiri

Intera Fund II Ky omistaa 49,9 % KE Holding Oy:n osakkeista.

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyhtiö, konserniyritykset, osakkuusyhtiö KFS Finland Oy sekä määräysvaltaisen omistajan Intera Fund II Ky:n yritysryhmään kuuluvat yritykset. Lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet ja johtoon kuuluvat avainhenkilöt sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat toimitusjohtaja sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähipiiritransaktiot

2018				
1000 euroa	Tuotot	Kulut ³⁾	Saamiset	Velat ³⁾
<i>Intera Fund II Ky</i>		-1 121		7 611
<i>Osakkuusyhtiö ¹⁾</i>	3 630	-15 278	1 517	658
<i>Muu lähipiiri ²⁾</i>		-1 823	15	3 696

2017 1000 euroa	Tuotot	Kulut ³⁾	Saamiset	Velat ³⁾
<i>Intera Fund II Ky</i>		-1 030		13 652
<i>Osakkuusyhtiö ¹⁾</i>	4 447	-5 805	3 037	1 496
<i>Muu lähipiiri ²⁾</i>		-1 643	46	6 236

1.1.2017 1000 euroa		Saamiset	Velat ³⁾
<i>Intera Fund II Ky</i>			11 022
<i>Osakkuusyhtiö ¹⁾</i>		170	258
<i>Muu lähipiiri ²⁾</i>		76	2 541

1) Osakkuusyhtiö sisältää KFS Finland Oy:n sekä Sotkamon Porapaa Oy:n

2) Muu lähipiiri sisältää hallituksen ja johtoon kuuluvien avainhenkilöiden sekä heidän läheisten perheenjäsenten, tai heidän määräysvallassaan olevien yhtiöiden tekemät transaktiot konserniyhtiöiden kanssa.

3) Kulut ja velat Intera Fund II Ky:lle ja muulle lähipiirille sisältävät omaan pääomaan siirretyn oman pääoman ehtoisen lainan sekä siihen liittyvät korkokulut

Konsernin kulut ja velat Intera Fund II Ky:lle liittyvät konsernin saamaan pääomalainaan.

Osakkuusyhtiöillä on konsernin kanssa yhteisiä liiketoimia, joiden lisäksi tuottoihin ja saamisiin sisältyy konsernin osakkuusyhtiölle myöntämä pääomalaina ja sen korkotuotot. Osakkuusyhtiön puolesta annetut takaukset on esitetty liitetiedossa 8.2.

Transaktiot muun lähipiirin kanssa sisältävät pääomalainan ja sen korot sekä muihin liiketoimiin liittyviä kuluja, saamia ja velkoja. Lähipiirin saamat palkat ja palkkiot on esitetty johdon palkat ja palkkiot - taulukossa.

Intera Fund II Ky:n ja muun lähipiirin myöntämien pääomalainojen ehtoja muutettiin tilikaudella 2018 siten, ettei konsernilla ole enää pääomaan tai korkoon liittyvää koronmaksuvelvoitetta, ja ne esitetään osana omaa pääomaa. Lainan korko pysyi muuttumattomana. Vertailukaudella pääomalainat sisältyivät konsernin vieraaseen pääomaan. Omaan pääomaan sisältyvä oman pääoman ehtoinen laina on esitetty liitetiedossa 3.1.

Johdon palkat ja palkkiot

1000 euroa	2018	2017
<i>Hallituksen palkkiot</i>	32	29
<i>Toimitusjohtajan palkat ja palkkiot</i>	281	281
<i>Johtoryhmän palkat ja palkkiot</i>	1 058	810
<i>Johdon palkat ja palkkiot yhteensä</i>	1 371	1 120

Hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisesta. Johtoryhmän jäsenet on vakuutettu lakisääteisen eläkevakuutuksen lisäksi vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella.

8.4. Kauden jälkeiset tapahtumat

Tilikauden jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

Emoyhtiön tuloslaskelma (FAS)

	2018		2017	
LIKEVAIHTO	480 000,00		480 000,00	
<i>Henkilöstökulut</i>				
<i>Palkat ja palkkiot</i>	117 947,12		72 334,68	
<i>Henkilösivukulut</i>				
<i>Eläkekulut</i>	15 086,44		15 754,49	
<i>Muut henkilösivukulut</i>	1 755,11	134 788,67	2 695,60	90 784,77
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>				
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>		1 353,96		3 400,00
<i>Liiketoiminnan muut kulut</i>		169 079,00		116 684,09
LIKEVOITTO/-TAPPIO	174 778,37		269 131,14	
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>				
<i>Muilta</i>	0,04		2,03	
<i>Korkokulut ja muut rahoituskulut</i>				
<i>Konsernin yrityksille</i>	-40 000,00		-182 049,44	
<i>Muille</i>	-3 091 567,16	-3 131 567,12	-3 200 281,15	-3 382 328,56
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-2 956 788,75		-3 113 197,42	
<i>Tilinpäätössiirrot</i>				
<i>Konserniavustus</i>		4 000 000,00		3 800 000,00
<i>Tuloverot</i>		-440 780,58		-379 537,56
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	602 430,67		307 265,02	

Emoyhtiön tase (FAS)

	2018		2017	
Vastaavaa				
<i>PYSYVÄT VASTAAVAT</i>				
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>				
<i>Aineettomat oikeudet</i>	12 398,24		0,00	
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>	14 486,60	26 884,84	0,00	0,00
<i>Sijoitukset</i>				
<i>Osuudet konsernin yrityksissä</i>		52 023 870,12		52 023 870,12
<i>PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ</i>		52 050 754,96		52 023 870,12
<i>VAIHTUVAT VASTAAVAT</i>				
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>				
<i>Saamiset konsernin yrityksiltä</i>	6 000 000,00		3 800 000,00	
<i>Siirtosaamiset</i>	1 280,46	6 001 280,46	2 927,24	3 802 927,24
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>		956 007,50		910 875,91
<i>VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ</i>		6 957 287,96		4 713 803,15
Vastaavaa yhteensä		59 008 042,92		56 737 673,27
Vastattavaa				
OMA PÄÄOMA				
<i>Osakepääoma</i>		2 500,00		2 500,00
<i>Muut rahastot</i>				
<i>Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto</i>		8 126 672,12		7 197 395,02
<i>Edellisten tilikausien voitto/tappio</i>		-811 372,75		-1 118 637,77
<i>Tilikauden voitto/tappio</i>		602 430,67		307 265,02
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		7 920 230,04		6 388 522,27
VIERAS PÄÄOMA				
<i>Pitkäaikainen</i>				
<i>Pääomalainat</i>	17 361 862,10		24 323 834,66	
<i>Lainat rahoituslaitoksilta</i>	27 400 000,00		16 200 000,00	
<i>Muut velat</i>	0,00	44 761 862,10	1 700 000,00	42 223 834,66
<i>Lyhytaikainen</i>				
<i>Lainat rahoituslaitoksilta</i>	3 800 000,00		1 800 000,00	
<i>Ostovelat</i>	38 637,89		30 154,99	
<i>Velat konsernin yrityksille</i>	2 040 000,00		2 182 049,44	
<i>Muut velat</i>	181 897,16		82 734,22	
<i>Siirtovelat</i>	265 415,73	6 325 950,78	4 030 377,69	8 125 316,34
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		51 087 812,88		50 349 151,00
Vastattavaa yhteensä		59 008 042,92		56 737 673,27

Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitiedot

KE Holding Oy on konsernin emoyhtiö. Emoyhtiö KE Holding Oy omistaa 100 prosenttia konserniin kuuluvasta tytäryhtiöstä Kreate Oy.

Kreate Oy:n 100 prosenttisesti omistama Kreate Rata Oy (aiemmin Railtek Oy Rata) on yhdistelty KE Holding Oy:n konsernitilinpäätökseen.

Emoyhtiön konsernitilinpäätös on saatavissa osoitteessa: KE Holding Oy, Haarakaari 42, 04360 Tuusula.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Taseeseen merkittyjen aineettomien hyödykkeiden hankintamenosta on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Hankintameno on luettu hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella.

Poistoajat ovat:

Aineettomat hyödykkeet 4 vuotta

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenot, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on alle 3 vuotta, sekä pienhankinnat (alle 850,00 €) on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Yhtiö esittää pääomalainat osana vierasta pääomaa.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tuloksen liitetiedot**Liikevaihto**

	2018	2017
	480 000,00	480 000,00

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

	2018	2017
<i>Toimihenkilöt</i>	1	1

Tilikauden palkat, palkkiot ja eläkekulut

	2018	2017
<i>Palkat ja palkkiot</i>	117 947,12	72 334,68
<i>Eläkekulut</i>	15 086,44	15 754,49
<i>Muut henkilösivukulut</i>	1 755,11	2 695,60
<i>Yhteensä</i>	134 788,67	90 784,77
<i>Luontoisedut (verotusarvo)</i>	240,00	1 526,20

Johdon palkat ja palkkiot

	2018	2017
<i>Hallituksen jäsenet</i>	31 500,00	28 500,00

Poistot ja arvonalentumiset

	2018	2017
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	1 353,96	3 400,00

Liiketoiminnan muut kulut

Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
<i>Tilintarkastus</i>	62 434,83	24 234,95

Rahoitustuotot ja -kulut

	2018	2017
<i>Muut korkotuotot</i>		
<i>Muilta</i>	0,04	2,03
<i>Korkotuotot yhteensä</i>	0,04	2,03
<i>Rahoitustuotot yhteensä</i>	0,04	2,03
<i>Korkokulut</i>		
<i>Saman konsernin yrityksille</i>	-40 000,00	-182 049,44
<i>Muille</i>	-2 850 151,53	-2 693 914,27
<i>Korkokulut yhteensä</i>	-2 890 151,53	-2 875 963,71

<i>Muut rahoituskulut</i>		
<i>Muut rahoituskulut</i>	-241 415,63	-506 366,88
<i>Muut rahoituskulut yhteensä</i>	-241 415,63	-506 366,88
<i>Rahoituskulut yhteensä</i>	-3 131 567,16	-3 382 330,59
<i>Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä</i>	-3 131 567,12	-3 382 328,56

Tilinpäätössiirrot

	2018	2017
<i>Konserniavustus</i>	4 000 000,00	3 800 000,00

Tuloverot

	2018	2017
<i>Tuloverot varsinaisesta toiminnasta</i>	440 780,58	379 537,56

Yhtiöllä on 5 375 609,19 euroa (2017: 4 214 774,75 euroa) verotuksessa vähentämättömiä etuyhteyskorkokuluja.

Taseen liitetiedot

Pysyvien vastaavien erittely

Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Yhteensä
<i>Hankintameno 1.1.2018</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Lisäykset</i>	13 224,80	15 014,00	28 238,80
<i>Hankintameno 31.12.2018</i>	13 224,80	15 014,00	28 238,80
<i>Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2018</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Tilikauden poisto</i>	-826,56	-527,40	-1 353,96
<i>Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2018</i>	-826,56	-527,40	-1 353,96
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2018</i>	12 398,24	14 486,60	26 884,84
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2017</i>	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset			
	Muut osakkeet ja osuudet		Yhteensä
<i>Hankintameno 1.1.2018</i>	52 023 870,12		52 023 870,12
<i>Hankintameno 31.12.2018</i>	52 023 870,12		52 023 870,12
<i>Kertyneet arvonalentumiset 1.1.2018</i>	0,00		0,00
<i>Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2018</i>	0,00		0,00
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2018</i>	52 023 870,12		52 023 870,12
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2017</i>	52 023 870,12		52 023 870,12

Osakkeet ja osakeomistukset

	Yhtiön omistuosuus-%	
<i>Kreate Oy, Helsinki</i>		<i>100</i>

Lyhytaikaiset saamiset

	2018	2017
<i>Saamiset saman konsernin yrityksiltä</i>		
<i>Siirtosaamiset</i>	6 000 000,00	3 800 000,00
<i>Yhteensä</i>	6 000 000,00	3 800 000,00
<i>Saamiset muilta</i>		
<i>Siirtosaamiset</i>	1 280,46	2 927,24
<i>Yhteensä</i>	1 280,46	2 927,24
<i>Lyhytaikaiset saamiset yhteensä</i>	6 001 280,46	3 802 927,24

Oma pääoma

	2018	2017
<i>Sidottu oma pääoma</i>		
<i>Osakepääoma 1.1.</i>	2 500,00	2 500,00
<i>Osakepääoma 31.12.</i>	2 500,00	2 500,00
<i>Sidottu oma pääoma yhteensä</i>	2 500,00	2 500,00
<i>Vapaa oma pääoma</i>		
<i>Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.</i>	7 197 395,02	5 396 794,84
<i>Osakeanti</i>	929 277,10	1 899 900,18
<i>Palautus osakkeenomistajille</i>	0,00	-99 300,00
<i>Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.</i>	8 126 672,12	7 197 395,02
<i>Käyvän arvon rahasto 1.1.</i>	0,00	-243 516,00
<i>Lisäykset</i>	0,00	0,00
<i>Vähennykset</i>	0,00	243 516,00
<i>Käyvän arvon rahasto 31.12.</i>	0,00	0,00
<i>Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.</i>	-811 372,75	-1 118 637,77
<i>Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.</i>	-811 372,75	-1 118 637,77
<i>Tilikauden voitto (tappio)</i>	602 430,67	307 265,02
<i>Vapaa oma pääoma yhteensä</i>	7 917 730,04	6 386 022,27
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	7 920 230,04	6 388 522,27

Jakokelpoinen vapaa oma pääoma

	2018	2017
<i>Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta</i>		
<i>Voitto edellisiltä tilikausilta</i>	-811 372,75	-1 118 637,77
<i>Tilikauden voitto (tappio)</i>	602 430,67	307 265,02
<i>Sijoitetun vapaan pääoman rahasto</i>	8 126 672,12	7 197 395,02
<i>Käyvän arvon rahasto</i>	0,00	0,00
<i>Jakokelpoinen oma pääoma</i>	7 917 730,04	6 386 022,27

Pitkäaikaiset velat

	2018	2017
<i>Pääomalainat</i>	17 361 862,10	24 323 834,66
<i>Lainat rahoituslaitoksilta</i>	27 400 000,00	16 200 000,00
<i>Muut pitkäaikaiset velat</i>	0,00	1 700 000,00
	44 761 862,10	42 223 834,66

Lyhytaikaiset velat

	2018	2017
<i>Velat saman konsernin yrityksille</i>		
<i>Ostovelat</i>	0,00	182 049,44
<i>Muut velat</i>	2 040 000,00	2 000 000,00
<i>Yhteensä</i>	2 040 000,00	2 182 049,44
<i>Velat muille</i>		
<i>Lainat rahoituslaitoksilta</i>	3 800 000,00	1 800 000,00
<i>Ostovelat</i>	38 637,89	30 154,99
<i>Muut velat</i>	181 897,16	82 734,22
<i>Siirtovelat</i>	265 415,73	4 030 377,69
<i>Yhteensä</i>	4 285 950,78	5 943 266,90

Siirtovelkojen olennaiset erät

	2018	2017
<i>Palkat sosiaalikuluihin</i>	11 677,81	13 857,67
<i>Korot</i>	194 237,08	3 632 210,41
<i>Verot</i>	57 838,51	382 718,51
<i>Muut</i>	1 662,33	1 591,10
<i>Yhteensä</i>	265 415,73	4 030 377,69

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Rahoituslaitoslainojen vakuudeksi annetut kiinnitykset

	2018	2017
<i>Annetut yritysikiinnitykset</i>	55 900 000,00	55 900 000,00

Samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta annetut vakuudet ja takaukset

	2018	2017
<i>Muut takaukset</i>	15 731 266,42	12 898 581,72

Lähipiiriin kuuluvien henkilöiden puolesta annetut takaukset

	2018	2017
<i>Takaukset</i>	75 000,00	100 000,00

Eläkevastuut

Yhtiön eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevastuut on kokonaan katettu.

Hallituksen esitys tilikauden tulosta koskeviksi toimenpiteiksi

KE Holding Oy:n tilikauden tulos on 602 430,67 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2018 osinkoja ei jaeta, ja että tilikauden tulos kirjataan voitonjakokelpoisiin varoihin.

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsingissä 26. päivä maaliskuuta 2019

Petri Rignell

Timo Kohtamäki

Ronnie Neva-Aho

Hallituksen puheenjohtaja

Janne Näränen

Vesa Uotila

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 26. päivä maaliskuuta 2019

Ernst & Young Oy

Tilintarkastusyhteisö

Mikko Ryttilähti

KHT